

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav slavistických a východoevropských studií

Diplomová práce

Dana Orlová

Komunikativní potenciál jazyka Internetu v ruskoukrajinském kontextu

Communicative Potential of Internet Language in Russian and Ukrainian
Context

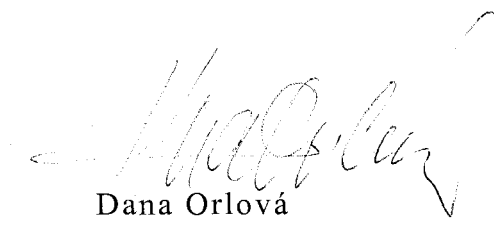
Praha 2009

vedoucí práce: PhDr. Věra Lendělová, CSc.

Děkuji vedoucí práce PhDr. Věře Lendělové za velmi cenné rady, přínosné připomínky k práci, neutuchající podporu a za velmi vstřícný přístup k řešení jakýchkoli otázek spojených se studiem.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů, literatury a dalších uvedených odborných zdrojů.

V Praze dne 1. 9. 2009

Dana Orlová

Communicative Potential of Internet Language in Russian and Ukrainian Context.

The thesis has been mainly focused on the internet language and its communicative potential. The characteristic of the computer language, history of creation thereof, its function as well as development trends have been given. The stylistic view on the internet language has been described too with the main focus on the gender linguistic. There have been introduced problems of conflict between a normative discursus and slang in the thesis and the expressive-emotional characteristic of the internet language with the respect to the informal user has been given.

The practical part of the thesis has compared explications of the selected terms stated in two Ukrainian dictionaries of contemporary non-normative lexis including description of the development of those terms and examples of usage thereof in the language of informal internet users.

Komunikativní potenciál jazyka Internetu v ruskoukrajinském kontextu

Práce je zaměřena zejména na jazyk internetu a jeho komunikační potenciál. V práci je podána charakteristika lexikonu počítačového jazyka, historie jeho vzniku, jeho funkce a tendence vývoje. Jazyk Internetu je v práci popsán i ze stylistického hlediska a s akcentem na genderově lingvistická bádání. V práci jsou představeny problémy konkurence normativního diskursu versus slang a je podána expresivně-emocionální charakteristika jazyka internetu s ohledem na neformálního uživatele.

Výraznou složkou práce je její praktická část, která obsahuje srovnání výkladů vybraných hesel uvedených ve dvou slovnících ukrajinské nenormativní lexiky současnosti včetně popisu vzniku těchto hesel a uvedení příkladů jejich užití v jazyce neformálních uživatelů Internetu.

Obsah

1. Úvod.....	7
2. Teoretická část	10
2.1 Historie vzniku slangu v ukrajinštině a jeho specifika	10
2.2 Místo počítačového slangu v současné komunikaci	16
2.3 Klasifikace počítačové lexiky.....	19
2.3.1 Klasifikace počítačové lexiky podle způsobu tvoření.....	22
2.3.2 Tematická organizace lexiky počítačového jazyka	34
2.4 Proměny funkčních stylů v ukrajinštině v souvislosti s prostředím Internetu..	38
2.5 Počítačový jazyk ve vztahu ke genderové lingvistice	44
3. Praktická část	50
3.1 Úvod praktické části	50
3.2 Slovníková část.....	52
3.3 Závěr praktické části.....	93
4. Závěr	96
5. Seznam použité literatury.....	99

1. Úvod

Fenoménu celosvětového rychlého rozvoje výpočetních a informačních technologií je v naší společnosti přikládán velký význam. Spolu s tím, jak roste počet uživatelů těchto technologií, mění se i jejich slovní zásoba. Stále více jednotek z původně uzavřeného jazyka programátorů a počítačových vývojářů proniká do všedního jazyka běžných uživatelů počítačů a není výjimkou ani jejich úplný přechod do spisovného jazyka. Souběžně s tím se utváří počítačový slang, jazyk, se kterým se můžeme setkat především v prostředí Internetu, v diskusních fórech, chatech, blozích a dalších fenomenálních útvarech, které na Internetu vznikají. Jazyk Internetu, který je tvořen počítačovým slangem, žargonem profesionálů a také slangem mládeže, je z lingvistického pohledu velice zajímavý a dosud málo prozkoumaný.

Hlavními specifiky jazyka Internetu jsou zejména: jeho ústní charakter podaný písemně, slovní zásoba ve velké míře přejímaná z angličtiny, výrazy vznikající za použití jazykové hry, kalambúru a přesmyček, množství hrubých a vulgárních výrazů, a v neposlední řadě zde vstupuje do hry i přístup uživatele, který se v prostředí Internetu ocitá v úplně odlišném postavení, než při běžné komunikaci mimo Internet. Mluvíme zde o odtržení promluvy na Internetu od osoby mluvčího, který je v diskusi zastoupen jen identitou, kterou si sám stvořil, nebo v některých případech dokonce může vystupovat v takovýchto mluvních aktech i zcela anonymně. Tento jev pokládáme za zcela zásadní při procesech formování Internetového jazyka.

Jazyk Internetu je v mnoha národních jazycích poměrně novým a dynamickým jevem. Ve všech jazycích bez výjimek dochází k pokusům fixovat jeho lexikon ve slovnících, ať už jsou to specializované slovníky počítačového slangu a žargonu v elektronické podobě na Internetu, nebo jsou součástí tištěných slovníků všeobecně užívané snížené lexiky.

Tato práce se ve své teoretické části zaměří na popis počítačového jazyka z hlediska vzniku a formování jeho lexikonu. Pokusíme objasnit příčiny a způsoby, jakými se formuje ukrajinský počítačový jazyk na základě ruskojazyčného žargonu počítačových profesionálů a slangu uživatelů počítačů. Pokusíme se klasifikovat jeho slovní zásobu podle původu a způsobu tvoření. Také nás bude zajímat jeho tematická organizace.

Předmětem této práce není pouze lexika počítačového jazyka, nebo jazyka Internetu, ale pokusíme se tento jazyk charakterizovat i z úhlů pohledu jiných odvětví lingvistiky, například stylistiky nebo genderové lingvistiky. Jelikož působení prostředí Internetu závažným způsobem mění styl textů, budeme se v této práci zabývat proměnami funkčních stylů spisovné ukrajinštiny na Internetu. Počátky zkoumání počítačového jazyka jako jazyka profesionálů z oblasti výpočetní techniky hovoří o tomto uzavřeném jazyce jako o typicky mužském. Z pohledu genderové lingvistiky má tento jazyk mnoho rysů společných s jazykovými substandarty, kterými mezi sebou komunikují mužské kolektivy. Bude nás zajímat, jaké změny prodělal počítačový jazyk od dob, kdy byl mužskou doménou, do současnosti, kdy prostřednictvím Internetu tímto jazykem komunikují rovnocenně muži a ženy. V práci se také pokusíme vyhodnotit, kdo uživatelé Internetu jakožto sociální sítě jsou.

Praktická část této diplomové práce se bude věnovat slovní zásobě počítačového jazyka. K analýze sebraného materiálu využijeme slovníky T. M. Kondratjuka¹ (v praktické části bude uveden pod číslem 1) a L. Stavyc'ke.² (v praktické části práce bude uveden pod číslem 2). U takto vybraných výrazů porovnáme výklad uveřejněný v jednotlivých slovnících a pokusíme se tento výklad doložit příklady

¹ Словник сучасного українського сленгу, Упорядник Т. М. Кондратюк, Харків: 2006

² Ставицька, Леся: Український жаргон, словник. Критика, Київ: 2005.

užití výrazu v jazyce účastníků internetové komunikace. Pro tento výzkum jsme zvolili vyhledávání pomocí algoritmu firmy Google³, který je v současné době hodnocen jako nejdokonalejší internetový vyhledávací algoritmus na světě.

Dalším cílem této praktické části je nastítnit vznik uvedených výrazů tam, kde to bude možné. Zejména nás bude zajímat původ výrazu, a to, zda se jedná o slovo přejaté z cizího jazyka, nebo o domácí výraz. Pokusíme se uvést i možné slovotvorné postupy a procesy, které se na vzniku uvedeného výrazu podílely. Cílem praktické části není představit slovník námi sebraných výrazů počítačového jazyka, ale porovnat výklady dvou existujících slovníků ukrajinského slangu a zvážít, zda odpovídá tento výklad praxi, se kterou se můžeme setkat na Internetu.

Citace z Internetu ponecháváme záměrně s původními chybami v pravopise i interpunkci, abychom zachovali autentičnost výroků autorů – účastníků internetových diskusí.

Struktura a obsah práce: práce obsahuje úvod, teoretickou část, rozdělenou do kapitol a podkapitol, praktickou část obsahující slovníkovou část se samostatným úvodem a závěrem a závěry celé práce. K práci je připojen seznam odborné literatury, ze které jsme čerpali poznatky pro teoretickou i praktickou část.

³ www.google.com

2. Teoretická část

2.1 Historie vzniku slangu v ukrajinštině a jeho specifika

Pro jazykový proces přelomu 20. a 21. století na Ukrajině je charakteristická narůstající tendence k používání nenormativních, nespisovných prvků v jazyce. To se projevuje nejen v absolutní nestandardizaci hovorového jazyka, ale i v pronikání slangu do ostatních stylistických vrstev, například do jazyka hromadných sdělovacích prostředků a beletrie. Ukrajinština současnosti se otevírá emocionální různorodosti, expresivitě, ať už se jedná o infantilní stylizaci jazyka, nebo obhroublost. Současná ukrajinština zjevně tíhne k nestandardní lexice. Tyto procesy probíhající v současnosti vyvolávají jak ostře negativní postoje, tak i zájem hlouběji objasnit lingvistickou podstatu a kulturní kořeny problému. Tíhnutí k neoficiálnímu, ale přesto všem známému způsobu mluvení výrazně přispělo k poptávce po nejrůznějších slovnících, příručkách, historických studiích apod.⁴ Každý civilizovaný národ využívá slovníky tohoto typu a odpovídající lexika, nevyhnutelně sociálně a stylisticky stratifikovaná, je uvedena ve slovnících národních jazyků.

V porovnání s ruskou žargonologií ukrajinská zaostává. Jen od roku 1991 bylo v Rusku vydáno více než 30 výkladových slovníků sociálně a regionálně různorodých podsystémů substandardní lexiky a také živého hovorového jazyka. V ruštině také vyšly početné překladové slovníky cizojazyčné nenormativní lexiky, které vycházely například v Německu, USA, Velké Británii, České republice a jiných zemích. Na Ukrajině v 90. letech existovaly pouze dvě téměř amatérské lexikografické práce, které vyšly v malém nákladu a byly skoro nedostupné širší veřejnosti. Jedná se o První slovník

⁴ Словник сучасного українського сленгу. Упорядник Т. М. Кондратюк, Харків: 2006

ukrajinského slangu mládeže, sestavený Svitlanou Pyrkalo⁵ a Slovník kriminálního žargonu.⁶

Za zaostalostí ukrajinské žargonologie se skrývá mnoho příčin. Ukrajinská filologie i v podmínkách sovětského režimu objektivně existovala. Ten však kladl překážky jejímu odlišnému ústnímu i písemnému projevu. Příkladem je významný ukrajinský žargonolog Oleksa Horbač, který prováděl výzkumy v německé emigraci.⁷ Sovětská cenzura zničila tisíce slov. Je potřeba říci, že ne vždy se jednalo o slova náležející k vysokému stylu. V té době se kultivuje mýtus o expanzi tzv. „ruského jazykového bahna“, jak o něm shodně píše L. Stavyc'ka i T. M. Kondratjuk, živné půdy pro zlodějské žargony, a také o nedostatku vlastní tradice takového jazykového materiálu v ukrajinštině.⁸

Je třeba vzít v úvahu, že v ukrajinské kultuře není jazyk přijímán jako prostředek komunikace, ale jako národní poklad a neobyčejně cenná položka ve vlastnictví ukrajinského národa. Přirozeně s takovým přístupem je na kultivaci spisovného jazyka a jeho standardů kladen zvláštní důraz. „Вивчення української мови такою, якою вона мусить бути, а не такою, якою вона є, - визначило живущість неонародницького міту про жаргон як матерію грубу, словесне гуліганство, чужий словесний бруд.“⁹ Kromě toho v postsovětské reflexi týkající se rozvoje živého ukrajinského jazyka se vytváří nebezpečná situace „Адже у запереченні всіх нелітературних елементів, прагненні очистити мову можна

⁵ Pyrkalo, Svitlana: Peršij slovnyk ukrajins'koho molodižnogo slengu, Red. Jurij Mosenkis, Kyjiv: 1999

⁶ Поповченко, О. І.: Slovnyk kriminal'noho žarhonu. Kyjiv: Oberih, 1996

⁷ Ставицька, Леся: Український жаргон, словник, Київ: Критика, 2005

⁸ Словник сучасного українського сленгу, Упорядник Т. М. Кондратюк, Харків: 2006

⁹ cit. Ставицька, Леся: Український жаргон, словник, Київ: Критика, 2005, s. 10

знищити все живе - і це не завжди мовний бур'ян.“¹⁰ Velice složitým problémem rozvoje hovorové ukrajinštiny je používání suržyku a velkého množství lidových výrazů (просторіччя).¹¹

Zkoumání lexiky žargonu a slangu není jen záležitostí 20. století. Můžeme hovořit o více než stoleté tradici v tomto oboru, i když jádro zkoumání, v tomto případě lexikografie, se objevilo ještě o mnoho dříve. T. M. Kondratjuk uvádí jako dobu vzniku zájmu o tuto oblast dobu vlády Kateřiny II. Zájem o jazykové marginály se projevoval ve vlnách, které mají souvislost se změnami ve struktuře společnosti. Například objektem zájmu folkloristů a etnografů 19. století byly jazyky nejrůznějších spolků, tedy argoty. Od počátku století až do hluboké sovětizace tehdejšího Ruského impéria byla aktuální otázka kriminálního světa a jeho jazyka. V sovětské filologii také vyvstávala otázka sociálních variet lexiky převážně v kontextu sociolingvistiky a psycholingvistiky. Důraz se kladl především na obecná pravidla a tendence fungování a stratifikaci snížené lexiky. Toto období v této oblasti jazykovědy přineslo více otázek, než bylo nalezeno odpovědí. Zájem o nespisovnou lexiku byl pouze sporadický a lokální. Studie řešily jen okrajové otázky bez cíleného budování teoretického základu. Nezabývaly se ani systémovou organizací ani ustanovením vztahu mezi diachronním a synchronním přístupem ke studiu jazyka.

Počátek 90. let byl pro studium nenormativní lexiky výjimečným obdobím. S odeznívající kulturní revolucí v západních zemích, kterou tvořila zejména pozornost zaměřená na sociálně slabé, neformální subkultury, sexuální revoluci i feministická hnutí, a která přichází do postsovětských zemí spolu se získanou nezávislostí, vyplouvá na povrch i lexika s těmito jevy spojená.¹² Avšak normalizace, jakou

¹⁰ cit. Словник сучасного українського сленгу, Упорядник Т. М. Кондратюк, Харків: 2006, s. 6

¹¹ Словник сучасного українського сленгу, Упорядник Т. М. Кондратюк, Харків: 2006

¹² Словник сучасного українського сленгу, Упорядник Т. М. Кондратюк, Харків: 2006

prošla ukrajinština ve 20. století, zapustila mezi Ukrajinci dostatečně hluboké psychosociologické kořeny. Její důsledky můžeme spatřit ve složité orientaci v jazykovém prostředí a také v aspektu sociokulturního statusu jazykové normy. Tím máme na mysli desetiletími pěstovanou orientaci na známé či obvyklé a odmítání neznámého či neobvyklého jako ustálený vzorec sociálního chování individua v sovětské společnosti. Takový zvyk podmiňuje zjednodušení chování člověka a vede ke strachu před odchýlením od normy obecně, v tomto případě v aspektu jazyka. Člověk, který si osvojil tento vzorec chování, není způsobilý adekvátně přijímat jiný, alternativní mluvní projev.¹³

90. léta se svými novými sociokulturními aspekty, které s sebou přinášejí i nové vrstvy lexiky, zastihla obyvatele Ukrajiny ve stavu odcizení ukrajinskému jazyku. V témže okamžiku se ukrajinský knižní trh zaplavil literaturou zabývající se jazykovými tématy, jako jsou např. slovníčky slangu, různých žargonů a jiné nenormativní lexiky, sborníky necenzurované lidové moudrosti, anekdoty, bajky, pohádky apod. Pochopitelně nešlo o produkci, která by byla vyrobena na seriózní úrovni, a z valné většiny nestála za pozornost. Až časem se začaly objevovat serióznější práce, hlavně z oblasti ruského subkulturního a slangového jazyka, jak jsme již zmínili výše.¹⁴ Při zkoumání snížené lexiky ukrajinštiny, se nám může na první pohled zdát, že má ruský charakter a že ukrajinština není konkurenceschopná v hovorových a stylisticky snížených sférách komunikace a tudíž nemůže produkovat současné ironické styly dorozumívání. Kalků, suržyku, rusizmů je v současném ukrajinském slangu a žargonu mnoho. L. Stavyc'ka usuzuje spíše na ironický a tzv. „smichovyj“ (od slova smích) charakter¹⁵ obohacování jazyka cizími slovy, než na

¹³ Ставицька, Леся: Український жаргон, словник, Критика, Київ: 2005

¹⁴ Словник сучасного українського сленгу, Упорядник Т. М. Кондратюк, Харків: 2006

¹⁵ Ставицька, Леся: Український жаргон, словник. Критика, Київ: 2005

neschopnost ukrajinštiny konkurovat ruštině, i když historické ukazatele vývoje hovorové ukrajinštiny nás přivádějí k závěru, že se jedná nejspíše o kombinaci obou tendencí. Ukrajinština pochopitelně přejímá slangové modely z ruštiny, ale jejich cizojazyčnost v nich zachovaná způsobuje jejich ironický a znevažující charakter. L. Stavyc'ka konstatuje, že i takové prvky mají právo na lexikografickou reprezentaci a nejen tyto, ale dokonce celý „ukrajinský ruský jazyk“. Dále uvádí, že ani užití suržyku v komunikativním aspektu nemusí vždy svědčit o úpadku jazykové kultury, nebo neznalosti odpovídajícího ukrajinského výrazu, ale často takové slovo pronesené v intelektuálních diskurzech může svou cizojazyčností podtrhnout ironický nebo tzv. „smichovyj“ (od slova smích) charakter založený právě na této lexice.¹⁶

V současné době lexikografický proces postupuje velmi pomalu a tištěných slovníků nevzniká o mnoho více. Je to dáno specifikou takového jazykového výzkumu, který naráží na množství překážek. T.M. Kondratjuk popisuje složitou práci lexikografa v oblasti slangu takto: „У випадку зі сленгом збір матеріалу має свої особливості, які пов'язані з «польовим» дослідженням розмовного мовлення, безпосереднім включенням у комунікаційну сферу, створення невимушеної, дружньої атмосфери спілкування, обізнаність із життям та звичаями певної групи тощо.“¹⁷ Jak z této definice vyplývá, některé typy argotu, žargonu, jako jazyky úzce profilovaných subkultur a společenství, jsou při zachování výše uvedených podmínek lexikografické práce téměř nezmapovatelné. Pro Kondratjuka i nespisovný hovorový jazyk - tedy slang - vyžaduje při zkoumání speciální přístup: „сленг - це живий мовний нерв, який є наддивовижу геніальним індикатором людського буття, настільки

¹⁶ Ставицька, Леся: Український жаргон, словник, Критика, Київ: 2005

¹⁷ cit. Словник сучасного українського сленгу, Упорядник Т. М. Кондратюк, Харків: 2006, s. 7

тонко і точно розкриває найдрібніші нюанси нашого переживання світу, його сприйняття і передачі“.¹⁸

Fakt, že tendence k užívání nenormativní lexiky a slangu na Ukrajině rostou, podle T. M. Kondratjuka vůbec nesvědčí o absenci kultury a gramotnosti, ale signalizuje symptomatické a tektonické změny na kulturní úrovni. A také nedostatečné pochopení tohoto jazykového fenoménu svědčí o nedostatku tzv. kulturní imunity jako takové.¹⁹ Přestože ukrajinský žargon a odpovídající slangová slovní zásoba nejsou tak mocné jako ruské, existují a je možno je studovat. Zvýšení komunikační síly hovorové ukrajinštiny přirozeně oživuje lexikon, který je schopen uspokojit potřeby snížené komunikace. Přehnané používání žargonu v současné komunikaci není nemoc, jak píše Stavická, ale především symptom značně hlubší kulturní krize, “яку супроводжує звуження індивідуального словника мовної особистості, коли неактуалізованою лишається семантично еквівалентна розмовна, фамільярна, діалектна лексика, фразеологія (української та російської мов). Та й навіть цей гіпертрофований субкод належно не адаптований, бо на рівні метамовної свідомості немає чіткого уявлення про семантичну структуру того чи іншого жаргонізму, його правопис, походження тощо.”²⁰ Můžeme pozorovat formování ukrajinského slangu na úkor všeobecně používané lexiky spolu s národním prvkem, zastaralé, specifické hovorové nebo málo užívané lexiky, dialektizmů apod. Slang přirozeně podléhá rychlým změnám, a proto je třeba jej fixovat, jinak je odsouzen k zániku.

¹⁸ cit. Словник сучасного українського сленгу, Упорядник Т. М. Кондратюк, Харків: 2006, s. 5

¹⁹ Словник сучасного українського сленгу, Упорядник Т. М. Кондратюк, Харків: 2006

²⁰ cit. Ставицька, Леся: Український жаргон, словник, Київ: Критика, 2005, s. 14

2.2 Místo počítačového slangu v současné komunikaci

Podle názoru mnoha lingvistů, jazyk není schopen se rozvíjet sám od sebe. Největší podíl na vývoji jazyka a změnách, které v něm neustále probíhají, nese vždy mladá generace, tedy generace, která je v produktivním věku a mladší, která do produktivního věku nastupuje. Nejvýrazněji se tato skutečnost projevuje v období přelomů kulturních epoch, při akulturačních procesech, v období válek a revolucí.²¹ V těchto etapách vývoje společnosti dochází více než v období klidu k nutnosti jazykově zpracovat nové skutečnosti, které se týkají zejména technického pokroku, změn v uspořádání společnosti, kulturních, politických a mocenských sférách. Pro taková období společenských změn je z jazykového hlediska charakteristický obrovský nárůst nové lexiky.

Příkladem takového procesu, který by bylo možno v mnoha ohledech přirovnat k revoluci, nebo dokonce k akulturaci, je rozmach výpočetní techniky a informačních technologií v druhé polovině 20. století. Vznik počítačového diskurzu je spojován se začátkem výroby počítačů v roce 1946²² ve Spojených státech. Od té doby se vývojové práce v oblasti výpočetní techniky nezastavily, naopak tempo, s jakým uvádějí firmy na trh nové produkty, stále roste. V 50., 60. a 70. letech přicházela do styku s těmito technologiemi jen hrstka odborníků (programátorů) a vědecká a ekonomická elita vyspělých států. Neustálý pokrok v přibližování těchto technologií uživatelům je příčinou, že v současnosti se počítačový diskurs týká drtivé většiny populace v civilizovaném světě. Na přelomu let 80. a 90. zasáhla také evropské postkomunistické státy obrovská vlna přílivu počítačové terminologie a nové lexiky přicházející z ekonomicky a průmyslově

²¹ Федорів, М. Л.: Про особливості комп'ютерного дискурсу. Наукові записки. Том 22, част. I, 2003. [on-line]. Dostupné z: <<http://slang.od.ua>>

²² Федорів, М. Л.: Про особливості комп'ютерного дискурсу. Наукові записки. Том 22, част. I, 2003. [on-line]. Dostupné z: <<http://slang.od.ua>>

vyspělejších zemí Západu. Na základě anglojazyčné terminologie obsluhující operační systémy počítačů se profiloval počítačový žargon jako jazyk náležící úzce zaměřené vrstvě profesionálů a umožňující běžnému uživateli jen okrajově proniknout do jeho sféry. Potence tohoto jazyka programátorů a IT specialistů se naplno projevila až v okamžiku rozšíření Internetu, jako celosvětové informační sítě s téměř neomezenými možnostmi, mezi širokou veřejností. Stupeň vývoje této sítě a zároveň jednoduchost, s jakou ji lze využívat k nejrůznějším komunikačním, informačním, vzdělávacím a jiným účelům, je příčinou toho, že od 90. let 20. století zažívají všechny jazyky šok z nástupu nového komunikačního modelu, který byl do té doby nemyslitelný. Mluvíme zde o dvou různých kódech, které se v důsledku popularizace výpočetní techniky a informačních technologií vzájemně prolínají, a dnes již lingvisté těžko vymezují hranice těchto dvou jazykových substandardů. Jedná se o počítačový žargon a počítačový slang.

V jazyce tradičně rozlišujeme písemný projev a mluvený projev. Pro písemný projev je typické užití spisovné knižní a neutrální lexiky, protože se jedná o nespontánní jazykový akt a využívá se především při formální komunikaci. Pro mluvený projev, který se vyznačuje spontánností a často vystupuje jako prostředek neformální komunikace, je přípustné užití stylisticky snížené lexiky.

V novém komunikačním modelu, který máme na mysli, tedy v komunikaci v prostředí internetových diskusí, blogů, chatů, e-mailové korespondence, i SMS zpráv, se převážně používá lexika charakteristická pro mluvený, spontánní a neformální projev, ale v psané podobě. Toto je zásadní moment při zkoumání počítačového jazyka, jelikož v písemné podobě fixuje specifický jazyk založený na hovorovém, spontánním jazyce. Dalším specifikem tohoto jazyka je jeho živelnost. Tím máme na mysli skutečnost, že tento psaný mluvený projev uživatelů Internetu není nijak cenzurován, jelikož zásahy

administrátorů a tzv. moderátorů diskuzí na internetových fórech často cenzurují jen obscénní výrazy a zjevné vulgarizmy. Jako další zvláštnost tohoto jazyka můžeme uvést jeho vysoký potenciál co do emocionality a expresivity. Ta je dosahována zejména použitím snížené lexiky, slangu a žargonu, ale i používáním symbolů pro vyjádření emocí pisatele tzv. „smajlíků“. O těchto grafických znázorněních radosti, smutku, zuřivosti, škodolibosti, spikleneckví apod. se v této práci podrobněji zmiňovat nebudeme, hlavně z toho důvodu, že jejich podoba není nijak ustálená a znakové sady jednotlivých uživatelů se liší jak svým grafickým zpracováním, tak interpretací, která je do značné míry subjektivní.

Neopomenutelnou zvláštností počítačového slangu v prostředí Internetu je fakt, že do komunikačních aktů mohou vstupovat aktéři z různých sociálních a kulturních vrstev, odlišného prostředí, lidé s odlišnou úrovní vzdělání, výchovou a lidé různých národností.

Na Internetu mají příležitost podílet se na komunikačním aktu jedinci, kteří by se bez použití této technologie v běžném životě neměli vůbec příležitost kontaktovat a pravděpodobně pro to neměli ani důvod. Komunikační akty, které takto na Internetu vznikají, jsou mnohdy motivovány jinými pohnutkami, než sociálními. S přidáním faktu, že účastníci takových komunikačních aktů mohou zůstat v anonymitě, nebo použít více či méně smyšlenou identitu, je jasné, že komunikační akty vznikající na Internetu mohou mít a mají zcela jinou kvalitu, než akty vznikající mimo něj.

Lexika počítačového jazyka jakožto nástroje komunikace profesionálů v oblasti výpočetní techniky a informačních technologií i neformálních a formálních uživatelů Internetu, je tvořena následujícími lexikálními skupinami.

Počítačové profesionalizmy – slova, která používají osoby, jež se profesionálně zabývají užíváním počítačových a informačních technologií.

Počítačové žargonizmy – slovní zásoba, která vychází z profesionalizmů a je pro ni příznačná vysoká míra šifrování. Takové výrazy mají být široké veřejnosti nesrozumitelné a mají chránit zasvěcené diskuze před nezasvěcenými účastníky. Tato skupina slov v počítačovém jazyce je z našeho pohledu nejméně stabilní a podléhá rychlým změnám. Je to způsobeno především tím, že žargonizmy se stále více rozšiřují a neplní už funkci nositele tajného významu a indikátoru zasvěcenosti mezi relativně uzavřenou skupinou uživatelů. Stále častěji se ze žargonizmů stávají slangové výrazy, což je příčinou, že je velice těžké určit hranici mezi těmito dvěma lexikálními skupinami, jak je uvedeno výše.

Počítačové slangové výrazy – jsou výrazy, na které je často pohlíženo jako na slova porušující normy standardního jazyka. Mají výrazný expresivní, nebo emotivní náboj. Často mohou mít ironický, znevažující, familiérní, humorný a jiný charakter, což platí i pro skupinu žargonizmů. Slangové výrazy slouží k označení předmětů denní potřeby i všednodenních dějů. Z tohoto pohledu můžeme vyhodnotit počítačový slang jako nástroj počítačové komunikace a lexikon počítačového žargonu i počítačových profesionálů za podmnožiny slovníku počítačového slangu. Stejně tak počítačové profesionály budeme považovat za podmnožinu uživatelů výpočetních technologií obecně.

2.3 Klasifikace počítačové lexiky

V předchozí kapitole jsme ve vztahu k počítačové lexice vymezili tři základní skupiny výrazů. Profesionalizmy, žargonizmy a slangové výrazy. Jak již bylo zmíněno, ukrajinská počítačová lexika je

dynamický systém, který se rychle rozvíjí v závislosti na rychlém pronikání výpočetních technologií do společnosti, a na stále vzrůstajícím počtu uživatelů těchto technologií. S tím souvisí i fakt, že mnoho slov, která vznikala jako žargonizmy, přechází do skupiny profesionalizmů, do počítačové terminologie, a stylisticky se tak neutralizují. Tyto procesy probíhají i v opačném směru. Mnoho profesionalizmů a termínů přechází do slangové slovní zásoby neformálních uživatelů Internetu. Tímto tvrzením chceme jen zdůraznit fakt, že proces vývoje počítačové lexiky probíhá neustále a velkou rychlostí. Jako jeden příklad za všechny můžeme uvést výraz *вікно* (okno, ohraničená část displeje nebo monitoru, která vymezuje jeden otevřený soubor, nebo jednu otevřenou softwarovou aplikaci v počítači). Původně náležel do slovní zásoby počítačových profesionálů a měl expresivní zabarvení, nyní je všeobecně používaným neutrálním termínem.

Základními třemi typy klasifikace počítačové lexiky máme na mysli klasifikaci podle a) původu lexikální jednotky, b) podle způsobu tvoření a c) podle významu.

a) Podle původu můžeme ukrajinský počítačový lexikon rozdělit na původní - ukrajinský a nepůvodní - přejatý z cizích jazyků, převážně z angličtiny. Dominance anglicizmů je podmíněna v první řadě vedoucí úlohou amerických firem na trhu s výpočetní technikou a programovým zabezpečením a v druhé řadě je způsobena velkou oblibou angličtiny, nebo dokonce módou mezi mladými lidmi a ve společnosti obecně. Jako třetí faktor ovlivňující množství anglicizmů v ukrajinském počítačovém jazyce je dostatečně vysoká úroveň vzdělanosti osob, které tento jazyk používají.

Je zajímavé, že slova, která jsou v anglojazyčném prostředí stylisticky neutrální, po přechodu do ukrajinského počítačového jazyka získávají ironické, znevažující nebo hovorové zabarvení. Kromě přejímek neutrálních výrazů, ze kterých se v ukrajinštině

stávají žargonizmy nebo slangové výrazy, přejímají se z angličtiny do ukrajinštiny i výrazy z hovorového jazyka, žargonizmy a slangové výrazy. Ty pak v ukrajinštině mají ještě silnější ironické zabarvení, které je způsobeno jejich cizojazyčností. V obou případech to platí zejména o výrazech, které nemají v ukrajinštině doposud odpovídající ekvivalent. Strelbič'ka²³ poukazuje v tomto případě i na souvislost mezi mírou stylistické neutralnosti a slovním druhem, ke kterému výraz náleží. Přejatá podstatná jména, která jsou utvořena od výchozích anglických tvarů bez přidání afixů, se obvykle stávají termíny (pokud je splněna podmínka, že v ukrajinštině nemají synonymum ukrajinského původu). Slovesa a přídavná jména získaná hybridním způsobem,²⁴ tedy připojením ukrajinských afixů k anglickému termínu, až na vzácné výjimky nemohou být považována za úplně neutrální a řadíme je ke skupině profesionalizmů.²⁵

Z uvedených poznatků můžeme učinit následující závěr. Cizojazyčný původ výrazů počítačového jazyka můžeme chápat jako distinktivní rys mezi neutrální a sníženou lexikou. Pokud se jedná o hybridní tvar, nebo v případě, že se jedná o výraz, který má v ukrajinštině synonymum, nemůže být výraz pokládán za stylisticky neutrální.

²³ Стрельбіцька, Люба: Інтернет як полігон розвитку природної мови, Національний університет «Києво-Могилянська академія», 2005. [on-line]. Dostupné z: <<http://lp.edu.ua>>

²⁴ Гібридні утворення на морфологічному рівні є коли корінь слова подається в англійському написанні, а закінчення українське, наприклад: *прикрутити* dimm'и, subj'и; dialup'a, html'ки, *аналог* getweb'a, *посилати* MIME'ом, e-mail'ом, getweb'ом, *заповнювати* refid'ами, MID'ами й ін. Таке змішання англійської графіки в рамках одного тексту, сполучення, здавалося б, непоєднаних елементів надає аналізованім повідомленням іронічно-глузливого тону, часто властивого молодіжному середовищу. cit. Федорів, М. Л.: Про особливості комп'ютерного дискурсу. Наукові записки. Том 22, част. I, 2003. <http://slang.od.ua> str. 41

²⁵ Стрельбіцька, Люба: Інтернет як полігон розвитку природної мови, Національний університет «Києво-Могилянська академія», 2005. [on-line]. Dostupné z: <<http://lp.edu.ua>>

2.3.1 Klasifikace počítačové lexiky podle způsobu tvoření

Dalším kritériem pro klasifikaci počítačové lexiky je způsob, jakým její jednotky vznikají. U vzniku nové slovní zásoby stojí:

- a) Slovotvorné postupy²⁶, někdy taky nazývané morfologické či transformační. Těmi jsou zejména derivace – odvozování pomocí afixů, kompozice – skládání slovotvorných základů a abreviace – tvoření zkratk a zkratkových slov.
- b) Slovotvorné procesy, někdy taky nazývané sémantické, či transpoziční, jimiž jsou procesy nazývané mutace, transpozice a modifikace, při kterých dochází k posunu významu nově vzniklé jednotky (synekdocha, metafora, metonymie). Mezi slovotvorné procesy můžeme zařadit i přejímání slov z cizích jazyků a kalkování. V případě počítačového jazyka téměř výhradně z angličtiny.

Pro většinu slov z lexikonu ukrajinského počítačového jazyka platí, že vznikla kombinací několika slovotvorných procesů a slovotvorných postupů. V první řadě jsou to slova přejatá z angličtiny, která se dále pomocí slovotvorných postupů jako je zejména derivace (prefixace, sufixace atp.), kompozice (nejčastěji vznik tzv. portmanteau,²⁷ neboli kufříkových slov) a abreviace nejrůznějších typů.

²⁶ Terminologie „slovotvorné postupy“ a „slovotvorné procesy“ je přejata z Kolektiv autorů: Tvoření slov, Ostravská univerzita v Ostravě, [on-line]. Dostupné z: <<http://www.osu.cz>>

²⁷ Jedná se o typ složeniny, který je běžný v angličtině. Kromě označení portmanteau je pro ni užíváno také označení the blend. Typově se jedná o jiný typ složeniny, než jaký známe ze slovanských jazyků, kde je nečastější kompozice typu lesopark, vzducholoď, novomanžel. Kufříková slova se oproti tomu tvoří na základě smíšení zvukové a významové stránky obou komponentů např.: smog (smoke + fog), brunch (breakfast + lunch), don't (do + not) atp. [příklady z www.en.wikipedia.org] Zatímco výraz portmanteau je v zahraniční lingvistice odborným termínem, v česká lingvistika výraz „kufříkové slovo“ nezná. Podle vyjádření Mgr. Gejgušové z Masarykovy univerzity v Olomouci je výraz používán pro označení složených slov v díle L. Carola Alenka v říši divů, např. lysperní jezelení (lysí a čiperní jezevci a jeleni)

Slovotvorné postupy

Podstatou tvoření slov je, že nová jednoslovná pojmenování vznikají obměnami morfologické stavby slov, které již v jazyce existují. Nejdůležitějším slovotvorným postupem je

Derivace - odvozování za pomoci afixů. Podle typu afixu, který se na slovotvorbě podílí, rozlišujeme následující postupy:

Sufixace

Např. od anglického slovesa *to use* - užívat, používat přidáním ukrajinské přípony vzniká sloveso *юз/amu*, nebo *хак/amu* (vid nedok.) či *хак/нути* (vid dok.) z anglického *to hack*- rozbíjet, rozsekávat na kousky. Sloveso *дум/amu* je odvozeno od názvu počítačové hry Doom a označuje činnost hraní této počítačové hry. Do stejné slovotvorné kategorie patří sloveso *квак/amu*, které označuje práci s programem Quark Express, nebo *мил/уми* (odesílat elektronickou poštu - e-mail).

Další slovotvornou kategorií tvoří výrazy vzniklé dodáním ukrajinského formantu *-ак*, jako například *серв/ак* (od výrazu server) a *флон/ак* (od výrazu floppy disk - disketa).

Typ užitého formantu často slouží jako prostředek, vyjádření postoje mluvčího k tomu, co označuje. Např. slovo *від/юха* utvořené od anglického výrazu *video* přidáním ukrajinské přípony *-юх(a)*, nebo slovo *пент/юх*, utvořené pomocí stejné přípony od názvu typového označení počítače s procesorem Pentium, slovo *ніс/юк*, vzniklé z fonetického přepisu zkratky PC (Personal Computer) a dodáním formantu *-юк*. Stejným případem je i slovo *сід/юк*, které je odvozené z fonetického přepisu zkratky CD (Compact Disc). Formant *-юк*, *-юх* v závislosti na situaci dodává výše uvedeným výrazům příznak obhroublosti nebo ironie.

Příkladem sufixálního tvoření slov počítačového jazyka, jejichž základem není slovo přejeté z angličtiny, ale výraz domácí, je například slovo *вжик/алка, жмих/алка* - výraz utvořený od slovesa označujícího zvukovou stránku provozu jehličkové tiskárny - *вжик/ати, жмих/ати*. Obdobným příkladem jsou výrazy *стріл/ялка, блук/алка* ve stejné slovotvorné kategorii. Obě slova vznikla ze sloves (*стріляти, блукати*), která označují děje, jež jsou principem takto pojmenovávaných počítačových her.

Prefixace

Např.: *за/качати, с/качати, с/кинути, в/бити*. Předpony označují počátek nebo ukončení děje, ovlivňují také vid slovesa.

Prefixace a sufixace

Např. slovo *на/мил/ити* - napsat někomu e-mail - je odvozeno od výrazu e-mail ukrajinskou příponou a ukrajinská předpona *на-* jej sbližuje se slovotvornou kategorií *написати, надрукувати* apod. Slovo *початитись* je odvozeno od anglického slovesa *to chat* (nezávazně si povídat, tlachat) ukrajinskou příponou a předpona *но-* jej sbližuje se slovotvornou kategorií, do které patří slovo *поспілкуватись* apod. Sloveso *приєднати* je utvořeno od anglického slovesa *to attach* (připojit, nebo připojovat například soubor jako přílohu e-mailu). Přidáním ukrajinské předpony *при-* je utvořen dokonavý vid slovesa, což odpovídá slovotvorné kategorii slov typu *приєднати*.

Výrazy *залогінитись, відлогінитись* jsou odvozeny od anglického výrazu *log-in* - (vstup, přihlášení do systému)²⁸ a pomocí

²⁸ Федорів, М. Л.: Про особливості комп'ютерного дискурсу. Наукові записки. Том 22, част. I, 2003. [on-line]. Dostupné z: < <http://slang.od.ua> >

ukrajinských prefixů *за-* a *від-* jsou z něj utvořena slovesa označující oba směry procesu přihlášení a odhlášení ze systému, ačkoli logičtější by bylo výraz pro odhlášení a odchod ze systému tvořit od anglického slova *log-out*, tedy **відлогаутуватись* nebo **логаутуватись*. V ukrajinštině existuje i výraz *логаут* (neskl.) pro odhlášení nebo odchod ze systému, který je přejat z anglického *log-out*.

Напр. *Добре що то я заходив - я ж зразу зробив логает!!! - а якби то був якийсь хацкер???* Який ЛОГАУТ - якщо людина дописує і ставить лінк!!!

(Могілянський форум, <http://bo.net.ua>)

Оце власне й усе. Далі необхідно зробити логает і вибрати e17 у менеджері сесій.

(<http://lug.vn.ua/2009/05/04/e17/>)

V ukrajinštině je i velmi používaný výraz *logout*, který zachovává latinskou grafickou podobu. Zajímalo nás, který z uvedených výrazů je uživateli Internetu na území Ukrajiny upřednostňován.

Prostřednictvím vyhledávače Google jsme získali následující výsledky:

- 1- *відлогинитись* - nalezeno 7 ukrajinsky psaných stránek v regionu Ukrajina;
- 2- *логаут* - nalezeno 28 ukrajinsky psaných stránek v regionu Ukrajina;
- 3- *logout* -nalezeno 9.610 ukrajinsky psaných stránek v regionu Ukrajina;

Tvoření slov bez účasti afixů

Velice frekventovaná jsou v počítačovém jazyce zkrácená slova. Např: *аборт* (abortion, - nesprávné ukončení programu), *адмін*

(administrator - správce sítě nebo webových stránek), *драйв* (driver - softwarový ovladač přídatného zařízení nebo disková jednotka), *лана* (laptop - přenosný stolní počítač, předchůdce notebooku), *флор* (floppy disc - ohebný disk), *комп* (computer - počítač), *хелп* (helping program - pomocný program), *софт* (software), *хард* (hardware), *проц* (procesor), *опера* (operační systém), *скан* (scanner), *инфа* (informace), *вінда* (operační systém Windows), *клава* (klávesnice), *інет* (Internet), *монік* (monitor), *лазер* (laser printer - laserová tiskárna), *мазер* (mother board - pevný disk), *мак* (počítač vyrobený firmou Macintosh), *пент*, *пень* (počítač s procesorem typu Pentium).

Výrazy počítačového jazyka vzniklé zkracováním jsou typické pro profesionální počítačový žargon a mají stejný význam jako jejich nezkrácená varianta. Postupně pronikají do jazyka neformálních uživatelů Internetu a mají vždy hovorový, nebo ironický charakter. Tyto jevy mechanického krácení a univverbizace dvouslovných výrazů jsou prostředkem jazykové ekonomie a úzce souvisí s jiným slovtvorným postupem, kterým je abreviace.

Kompozice – skládání slov

V počítačovém jazyce nalezneme mnoho složenin. Jsou jimi především substantiva, která vznikají složením dvou komponentů již v angličtině, a ukrajinština je přejala jako stylisticky neutrální termíny nebo názvy počítačových produktů a programů. Takovými jsou například výrazy jako *Інтернет* - Internet = inter + net (mezi + síť), *Інтранет* - Intranet = intra + net (uvniř + síť), *софтвер* (software = soft+ware (lehký, měkký + zboží, výrobky), *хардвер* - hardware = hard + ware (těžký, pevný + zboží, výrobky) a mnoho dalších.

Dalším typem složenin v počítačovém jazyce jsou tzv. portmanteau, v češtině také označovaná jako tzv. „kufříková slova“, která vznikají

odlišným způsobem nežli složeniny popsané v předchozím odstavci. Např. slovo *bim* – z anglického *binary digit* (dvojková číslice, v počítačové terminologii označuje základní a současně nejmenší jednotku informace). V angličtině je tento způsob tvoření slov označován výrazem *blending* (mísení) a je velice produktivní. Mísení je slovotvorným postupem, který úzce hraničí jak se skládáním, tak s abreviací. V jazycích, do kterých jsou tzv. portmanteau přejímána (na rozdíl od složenin a abreviací) zůstává význam původních komponentů skrytý.

Abreviace

Abreviace stejně jako krácení slov je prostředkem jazykové ekonomie a v prostředí počítačového jazyka je velice produktivní. Abreviace v počítačovém jazyce vznikají redukcí víceslovných anglických výrazů, frází i větných celků na písmena, nebo slabiky. V některých případech se slabiky redukují na písmena nebo číslice, jejichž fonetická realizace odpovídá fonetické realizaci redukované slabiky. Tato zkratková slova jsou mezinárodně známá a používaná, proto jsou také do ukrajinského počítačového jazyka přejímána v latince.

Některé z těchto abreviací jsou ustálené,

např.: *10X* (*Thanks – Дякую*), *2DAY* (*Today – Сьогодні*). *2MORO* (*Tomorrow – Завтра*), *4GET* (*Forget – Забудь*), *AFAIK* (*As Far As I Know - Наскільки мені відомо*), *AFK* (*Away from the keyboard - Мене нема за клавіатурою*), *AAKA* (*Also Known As - Також відомий як*), *ANY1* (*Any one – Кожен*), *ASAP* (*As Soon As Possible - Якомога швидше*) *ATM* (*At the moment - В дану хвилину, зараз*), *B4* (*Before – Раніше*), *BBIAF* (*Be back in a few minutes - Вернусь за кілька хвилин*), *BBIAN* (*Be back in an hour - Вернусь за годину*),

*BBIAM (Be back in a minute - Вернусь за хвилину), BBIAS (Be back in a second - Вернусь за секунду).*²⁹

Některé vznikají spontánně při neformální komunikaci a jejich šifrový charakter je prostředkem vzniku jazykového vtípu,

např.: *IITYWISWYBMAD (If I tell you what it says, will you buy me a drink? - Якщо я скажу тобі що це означає, ти купиш мені випити?), ILSHIBAMF (I laughing so hard I broke all my furniture - Я сміявся так сильно, що поламав всі свої меблі)*³⁰ apod.

Kromě těchto speciálních zkratk, které jsou typické pro diskusní fóra, chaty a jinou neformální komunikaci provozovanou v rámci Internetu, existují i zkratková slova z oblasti počítačové terminologie a profesionálního žargonu.

Např. *ciscađmin* (systém administrator – správce systému), slovo, které je fonickou zkratkou a má tvaroslovný charakter tzn., že jej můžeme skloňovat.

Dalším typem jsou zkratky graficko-fonické, píší se velkými písmeny a neskloňují se УПС, ЮПС [юписи] (Uninterruptible Power Source – nepřetržitý zdroj napájení), ХТМЛ, ГТМЛ (HyperText Markup Language), РС [пісі] (Personal Computer), CD [сіді] (Compact Disc), NT [єнті] (Windows New Technology). Některé takovéto zkratky se hláskují po písmenech (v anglické nebo ukrajinské verzi.) V případě, že anglická výslovnost je příliš komplikovaná, dává se přednost čtení zkratky jako slova, nebo ukrajinskému hláskování. Např.: ХТМЛ, ГТМЛ – místo *[ejdž – tý – em - el] upřednostňuje se [ch:t:m:l], [h:t:m:l], nebo [chá-té-em-el],

²⁹ Zdroj Львівський комп'ютерний портал, [on-line]. Dostupné z: <<http://computer.lviv.ua/docs/internet-slang>>

³⁰ Zdroj Львівський комп'ютерний портал, [on-line]. Dostupné z: <<http://computer.lviv.ua/docs/internet-slang>>

[há-té-em-el] Z těchto graficko-fonických zkratk, termínů, které jsou většinou přejaty z angličtiny, nebo se jedná přímo o názvy produktů, se derivačními postupy stávají často výrazy hovorové nebo slangové. Např.: *хтмлка, пісюк, псих, сідіха, сідюк, ентіха*. Na rozdíl od graficko-fonických zkratk je můžeme skloňovat.

Slovotvorné procesy

Slovotvornými procesy při obohacování slovní zásoby počítačového jazyka máme na mysli přejímání výrazů z angličtiny, překládání, neboli kalkování a vznik pojmenování na základě podobnosti, při kterém dochází k posunu nebo rozšíření významu lexikální jednotky, která v jazyce již existuje.

Přejímání výrazů z angličtiny se děje několika způsoby. Jako první způsob popíšeme přejímání anglických termínů bez následného stylistického snížení. Jedná se o výrazy, jakými jsou názvy programů či produktů výpočetní techniky. Např.: *чат, компютер, фотомон, юнікс, вінчестер, принтер* a mnoho dalších. Tato skupina slov je přizpůsobena ukrajinštině transkripcí a přejatá slova se skloňují podle slovotvorných typů, ke kterým náleží. Protože jde o termíny, jsou stylisticky neutrální. Dalšími slovotvornými postupy nebo procesy z těchto slov vznikají jednotky lexikonu počítačového slangu nebo profesionálního žargonu. Např.: *чатівка, комп, фотомона, юніксoid, вінт і звінт*, atp. Tyto výrazy jsou vždy stylisticky zabarveny.

Dalším způsobem, jakým se přejímají výrazy z anglické počítačové terminologie do ukrajinského počítačového jazyka, je záměrné komolení daného výrazu. Výraz je přejímán a záměrně chybně transkribován z angličtiny, čímž vzniká efekt jazykové hry, žertu, či kalambúru, který je pro sníženou lexiku počítačového jazyka stejně jako pro slang mládeže charakteristický. Např. program *Netscape*

Navigator → *Нетскеїн Нафигатор*, *Microsoft* → *Некрософт*, programovací jazyk *Pascal* → *Пасквіль*, computer → *комплюхтер*, program *Corel Draw* → *кольорові дрова*, *Windows Millenium* → *Лінолеум* atp. Podle názoru L. Strelbické,³¹ je tento jev souběhu všeobecně používaných slov a anglických počítačových termínů z lexikologického pohledu nejzajímavější. Pro jeho označení používá termín „метод фонетичного наслідування - мімікрія“ (metoda fonetického napodobení - mimikrie).³² Strelbická uvádí k tomuto jevu příklady z počítačového slangu: *error* → *Єзор*, *jamper* → *джемпер*, *button* → *батон*, *shareware* → *шаровари*, *linux* → *лінух*, *laser* → *лазар*. Slovo, které metodou mimikrie přechází do slangu, získává nový význam, který nemá nic společného s obecně užívaným. Podle Strelbické existuje také varianta, že fonetická realizace anglického termínu a slangové slovo jsou úplně shodné. Další variantou tohoto jevu je, když jsou totožně realizovány pouze části slov. V takovém případě doplňujeme zbývající část slangového výrazu metodou přejímání, nebo kalkování. Např.: *break point* → *брякпоінт*, *ARJ archived* → *аржовануй*, *Windows* → *віндовоз*.³³

Hraničním pro oba výše uvedené typy způsobu přejímání výrazů počítačové terminologie do ukrajinštiny je případ, kdy výraz je transkribován do ukrajinštiny správně, ale stává se stylisticky zabarveným, ironickým nebo hovorovým v důsledku svého cizojazyčného původu. Jedná se o výrazy, které mají ukrajinská synonyma, která jsou stylisticky neutrální. Tento jev se týká velmi frekventovaných výrazů. Jako příklad uvádíme několik takových

³¹ Стрельбіцька, Люба: Інтернет як полігон розвитку природної мови, Національний університет «Києво-Могилянська академія», 2005 [on-line]. Dostupné z: <<http://lp.edu.ua>>

³² Метод фонетичного наслідування (мімікрія) cit. Стрельбіцька, Люба: Інтернет як полігон розвитку природної мови. Національний університет «Києво-Могилянська академія», 2005 [on-line]. Dostupné z: <<http://lp.edu.ua> s. 8>

³³ cit. Стрельбіцька, Люба: Інтернет як полігон розвитку природної мови. Національний університет «Києво-Могилянська академія», 2005 [on-line]. Dostupné z: <<http://lp.edu.ua>, s. 8>

dvojic včetně počtu výskytů daného slova na Internetu. V závorce za výrazem je uveden počet výskytů na ukrajinsky psaných stránkách v regionu Ukrajina.³⁴ *User* → *юзер* (14 300) X *користувач* (1 170 000), *file* → *файл* (559 000) X *панка* (213 000), *browser* → *браузер* (525 000) X *переглядач* (6 250). Tyto výrazy jsou velice frekventované v jazyce počítačových profesionálů a ve slangu neformálních uživatelů Internetu. Jak vidíme, ne ve všech případech má anglická přejímka vyšší počet výskytů než výraz domácí, jako je tomu v případě dvojice *юзер* X *користувач*. Podle L. Strelbické³⁵ uživatelé sahají po anglojazyčných synonymech zejména proto, aby zdůraznili svoji příslušnost k určité sociální skupině.

Metaforizace a metonymizace

Velice závažným pro ukrajinský počítačový jazyk a zejména jeho sníženou lexiku (stejně jako pro ostatní slangové a žargonové systémy) je lexikálně sémantický (metonymizační a metaforizační) proces vzniku nových lexikálních jednotek. Při tomto procesu dochází k tomu, že se v ukrajinštině běžně používanému výrazu na základě vnitřní nebo vnější podobnosti přiřadí význam nějakého termínu či pojmu z normativní slovní zásoby počítačového jazyka.

Např.: podstatná jména: *мыш* → *мишак, мики-маус, криса, пацюк*, podložka pod *мыш* → *підчашник, паркет, крисодром, граундос*, propojovací kabel *мыши* a počítače → *хвіст*, monitor → *телевізор*, počítačový virus → *бацила, глист, хробак*, antivirový program → *гандон*, disk → *блин, бублик*, soubor nebo zpráva velkých rozměrů → *бомба*, mechanika CD-ROM → *вертушка*, indikátor stavu průběhu procesu → *градусник*, chladicí ventilátor procesoru → *карлсон*,

³⁴ Údaje jsme zjišťovali pomocí internetového vyhledávacího algoritmu společnosti Google

³⁵ Стрельбицька, Люба: Інтернет як полігон розвитку природної мови. Національний університет «Києво-Могилянська академія», 2005 [on-line]. Dostupné z: <<http://lp.edu.ua>>

procesor → *камінь*, počítač značky MacIntosh → *огризок*, klávesnice → *кнопки*, počítač → *залізо* a další.

Slovesa: posílat někomu nadměrné množství zpráv, nebo velice objemné soubory → *бомбувати*; odstraňovat data z pevného disku → *зносити, вбивати*; pracovat velice pomalu → *гальмувати*; přepisovat informaci → *кочати(ся)* a další.

Ukrajinský počítačový jazyk, mnohem více než například jazyk obsluhující tuto sféru v češtině, tíhne k utváření obrovských synonymních řad okolo centrálních pojmů. Při studiu slovníků³⁶ jsme narazili na několik takových pojmů, které byly shodně uvedeny jako významy k několika desítkám výrazů. Těmito centrálními pojmy máme na mysli slova: počítač, tiskárna, monitor, e-mail, Internet, klávesnice, myš, podložka pod myš, windows, zavináč. Převážně se jedná o pojmy, které nazývají předměty a nástroje, jež jsou většinou nezbytně nutné k práci s počítačem. Přinejmenším tyto předměty a nástroje vlastní a používá drtivá většina uživatelů výpočetní techniky. Pro ukázkou šíře synonymických řad vznikajících v ukrajinském jazyce, jsme výrazy nalezené ve slovnících doplnili o výrazy použité v jazykovědné literatuře,³⁷ na Internetu i jinde. Některé z těchto řad jsou naznačeny v předchozím odstavci, ty nejširší a nejzajímavější uvádíme zde:

počítač → *бандура, залізка, заліз'яка, комбайн, апарат, банка, машина, трактор, станок, шухляба, комп, комплюхтер, комтіпунер, компутер, компц, компик, цампутер;*

³⁶ Словник сучасного українського сленгу, Упорядник Т. М. Кондратюк, Харків: 2006 а Ставицька, Леся: Український жаргон, словник, Київ: Критика, 2005

³⁷ Федорів, М. Л.: Про особливості комп'ютерного дискурсу. Наукові записки. Том 22, част. I, 2003 [on-line]. Dostupné z: <<http://slang.od.ua>> а Стрельбіцька, Люба: Інтернет як полігон розвитку природної мови. Національний університет «Киево-Могилянська академія», 2005 [on-line]. Dostupné z: <<http://lp.edu.ua>>

zavináč → *букашка, жаба, зяба, мавпа, равлик, черв'як, мишеня, мавпячий (свинячий) хвіст, хобот, булочка, капуста, ключка, комашка, коромкозябла, краказябла, масямья, плюшка, сяючий карбованець, собака, собачка, вухо, вушко, чебурашка;*

internet → *інет, інтернат, нет, павук, павутина, сітка;*

monitor → *монік, моня, морда, скрін, телевізор;*

windows → *вінда, віндовоз, віндауза, віндаус, вікна, кватирки;*

e-mail → *імеїлик, електронка, смеля, мило, мильник*

Velice zajímavou synonymní řadu uvádí L. Stavická³⁸ u slovesa *zavисати* - počítač přestane pracovat v důsledku chyby a nereaguje na žádný pokyn, kromě vypnutí, nebo pokynu reset. V českém počítačovém jazyce tento jev označujeme výrazem (počítač) „zamrznuł“.

завис → *повис, уморився, впав, звалився, вилетів, вирубився.*

Z důvodu vzniku tzv. synonymního žargonizmu³⁹ k termínu se původní výraz *зависання* už nezahrnuje mezi žargonismy, ale je užíván jako termín. Jako další příklad tohoto jevu uvádí Stavická slovo *вікна*.

Dalšími procesy, které se v ukrajinské slovtvorbě hojně uplatňují, je morfológicko-syntaktický a lexikálně-syntaktický způsob vzniku nové lexikální jednotky. Příkladů morfológicko nebo lexikálně-syntaktického způsobu tvoření slov v ukrajinském počítačovém jazyce nenajdeme mnoho. M. L. Fedoriv⁴⁰ uvádí jen jeden: výraz

³⁸ Стрельбіцька, Люба: Інтернет як полігон розвитку природної мови. Національний університет «Києво-Могилянська академія», 2005 [on-line]. Dostupné z: <<http://lp.edu.ua>>

³⁹ синонімічний термінові жаргонізм сіт. Стрельбіцька, Люба: Інтернет як полігон розвитку природної мови. Національний університет «Києво-Могилянська академія», 2005 [on-line]. Dostupné z: <<http://lp.edu.ua>, str. 8>

⁴⁰ Федорів, М. Л.: Про особливості комп'ютерного дискурсу. Наукові записки. Том 22, част. I, 2003 [on-line]. Dostupné z: <<http://slang.od.ua>>

маздаї - označuje operační systém Windows, nebo jiný vadný či poruchový produkt softwarového průmyslu. Z anglické větné konstrukce *Must die* vzniká jednoslovný ukrajinský výraz, podstatné jméno. Analogicky můžeme uvést další příklad, na nějž jsme narazili během zpracování počítačové lexiky: slovo *ачька* - vzniká jako jednoslovné ukrajinské označení komunikátoru ICQ - v originále fonetická realizace této zkratky odpovídá větné konstrukci *I seek you* - hledám tě.

Dominantním jevem při vzniku lexikálních jednotek ukrajinského počítačového jazyka, jak je vidět na všech příkladech uvedených v této kapitole, je bezpochyby tendence k jazykové hře, vtipu. Hra se slovy a jasný jazykový vtíp se dokonce uplatňuje i při slovotvorném procesu přejímání slov z cizích jazyků, které se mimo sníženou lexiku v ukrajinštině řídí přesnými pravidly. Ukrajinští a ruští lingvisté v této souvislosti často hovoří o tzv. „smichovom“ (od slova smích) charakteru žargonové a slangové lexiky a tzv. smíchové kultuře nejrozličnějších sociálních skupin, které těmito jazyky komunikují.

2.3.2 Tematická organizace lexiky počítačového jazyka

V následující kapitole se pokusíme popsat slovní zásobu počítačového jazyka a zejména její nespisovnou část z pohledu tematické organizace. Jak jsme již uvedli, nespisovnou část lexikonu počítačového jazyka tvoří především výrazy profesionálního žargonu a slangové výrazy neformálních uživatelů sítě Internet a informačních technologií obecně.

Námi zkoumané výrazy počítačového jazyka můžeme rozdělit podle jejich významu do několika velkých tematických skupin:

Největšími tematickými skupinami podle nás jsou:

a) počítač, jeho součásti a přídatná zařízení;

- b) práce s počítačem a jeho přídatnými zařízeními;
- c) člověk, uživatel výpočetních či informačních technologií.

Tyto skupiny se pokusíme blíže popsat a dále diferencovat na skupiny lexikálních jednotek se společnými hodnotícími příznaky.

a) Počítač, jeho součásti a přídatná zařízení

Tato skupina zahrnuje všechny výrazy pro

- označení počítače jako takového, např: *бандура, залізка, заліз'яка, комбайн, апарат, банка, машина, трактор, станок, шухляба, комп, комплюхтер, комтіпупер, компутер, компц, компик, цампутер* atp.
- označení počítače, podle procesoru, nebo značky např: *мак, яблуко* (počítače firmy MacIntosh), *пент, пентюх, пень, пеньок, двійка, тройка* (počítače s procesorem Pentium) atp.;
- součástky počítače, např: *звуковуха* (zvuková karta), *відюха* (videokarta), *мазер, мама, матка, хард, винчестер, винт* (pevný disk počítače), *рама* (operační paměť), *спейс* (volné místo na pevném disku), *мізки* (vnitřní ústrojí počítače), atp.;
- označení periferních přídatných zařízení počítače, např: *бумажник, вжикалка, печатка, жмихалка, матричний принтер, матриця, лазер* (různá pojmenování pro tiskárnu), *мопед* (modem), *пихальник, скан* (scanner), *різак* (zařízení pro zápis CD a DVD, v češtině tzv. „vypalovačka“), *монік, моня, морда, скрін, телевізор* (monitor), *мишак, мики - маус, криса, пацюк* (myš), *кіборда, клава, кнопки* (klávesnice) atp.;
- názvy programového vybavení počítače – obecné, např: *софт, софтина, хард, хардвер, фрістол* (nelegálně stažený), *фрївар* (program zdarma), *прога* (program), *опера, операційка, оса* (operační systém), *едитор, текстовий редактор, текст* (textový editor), *пост, мило, імейлик, електронка, емеля,*

мільник (prohlížeč elektronické pošty, ale i dopis), *хелп* (pomocný program), *зандон* (antivirový program) atp. Názvy programového vybavení počítače – konkrétní, např: názvy programových aplikací: *вінда, віндовоз, віндауза, віндаус, вікна, кватирки, ентіха, лінолеум* (Windows), *лінух* (Linux), *зіп, зіпер, зіпка* (ZIP), *нафігатор* (Netscape Navigator), *піжама* (Page Maker), *фотошоп* (Photo Shop), *халфа* (Half Life), *кольорові дрова* (Corel Draw) atp. Označení typů souborů: *авик, батнік* atp.

Dále bychom do této skupiny mohli zařadit lexiku spojenou s počítačovými hrami. Z této velmi úzce specializované slovní zásoby zde uvedeme jen výrazy *блукалка, стрілялка, літалка*, jejichž význam i původ popisujeme v kapitole o slootovorbě. Hráči počítačových her vytvořili ve svých kruzích specifickou lexiku, která pojmenovává hrdiny a herní situace. Tuto lexiku v naší práci podrobně neuvádíme kvůli jejímu perifernímu postavení v rámci počítačového jazyka. Výrazy z žargonu hráčů počítačových her se odlišují od slovní zásoby uživatelů výpočetní techniky a informačních technologií obecně svou příslušností k úzce profilovanému jazykovému substandardu a vůbec nekorelují s terminologií. Kvůli tomu, že nemají spisovný ekvivalent, berou na sebe tyto výrazy nominativní funkci termínů. Dalším důvodem, proč se v této práci uvádí minimum těchto výrazů, je i jejich nedostupnost a nesrozumitelnost i pro pokročilého uživatele.

Pokud se pokoušíme zhodnotit tuto tematickou skupinu z hlediska sémantických příznaků, musíme vzít v úvahu celou jejich škálu, příznačnou pro lexiku počítačového žargonu a slangu, o níž jsme se již zmiňovali. Jedná se především o ironické, znevažující, hrubé či žertovné zabarvení. Tato tematická skupina však disponuje hodnotícími příznaky, které jsou charakteristické jen pro ni, vzhledem k úzké návaznosti na vývoj nových technologií. Mluvíme o

hodnotících příznamen jako je kvalita, novota (x zastaralost) a prestiž. Například výrazy jako *бандура*, *трактор*, *банка* budou označovat nevýkonné počítače starší generace, výraz *телевізор* bude spíše použit pro starý nemoderní monitor, oproti tomu *комп*, *компик*, *машина* budou označovat výkonný moderní počítač.

b) Práce s počítačem a jeho přídatnými zařízeními

Do této skupiny budou patřit výrazy, které označují práci člověka s počítačem a jeho periferními zařízeními, např. *юзати*, *хакати*, *качати*, *скачати*, *різати*, *милитись*, *бомбувати*, *кликати*, *даунлоудіти*, *хоронити*, *кракнуть*, *шлангувати*, stejně jako výrazy označující práci nebo chování počítače a jeho periferních zařízení. Např: *заглючил*, *повис*, *уморився*, *впав*, *звалився*, *вилетів*, *вирубився*. Hlavním společným hodnotícím příznakem lexiky této skupiny je úspěšnost či neúspěšnost práce s počítačem, nebo správné či nesprávné fungování počítače.

Jako tematickou podskupinu lexiky, která společný hodnotící příznak této skupiny nesdílí, můžeme uvést výrazy, které označují práci s konkrétními počítačovými programy, hraní her, nebo komunikaci v prostředí Internetu nebo prostřednictvím jeho připojení. Např: *квакати*, *думати*, *зінувати*, *пінгувати*, *чатувати*, *милити*, *флудіти* atp.

c) Člověk, uživatel výpočetních či informačních technologií

Samostatnou skupinu slov tvoří pojmenování osob, které přicházejí s výpočetní technikou a informačními technologiemi do styku, ať se jedná o specialisty a profesionály, nebo o běžné uživatele. Společným hodnotícím příznakem této lexiky je kompetentnost (nekompetentnost) pojmenované osoby v práci s počítačem.

Např: *чайник* (nezkušený začátečník), *ламер* (neúspěšný uživatel, nemehlo), *юзер* (uživatel), *кулхацкер* (uživatel, který sám sebe pokládá za pokročilého), *геймер* (pokročilý uživatel, který ale

využívá počítač především k hraní her), *хакер* (velmi pokročilý uživatel, který se umí pohybovat v oblastech, které nejsou obyčejným uživatelům a profesionálům přístupné, obvykle tak činí na nelegální úrovni), *гуру, майстер, визард* (velmi pokročilí uživatelé).

Tematickou skupinu výrazů pro člověka uživatele bez příznaku kompetentnosti tvoří pojmenování osob, která jsou odvozena od názvů konkrétních produktů, operačních systémů a značek počítačů. Např.: *яблучник* (uživatel počítačů MacIntosh), *юніксоїд* (příznivec operačního systému UNIX), *насильник* (uživatel počítačů typu SI – Silicon Graphics), *лінуксоїд* (příznivec operačního systému LINUX) atp.

2.4 Proměny funkčních stylů v ukrajinštině v souvislosti s prostředím Internetu

Jak už bylo mnohokrát uvedeno, Internet je velice specifické jazykové prostředí. Jeho specifičnost je dána zejména těmito faktory:

- rozmanité funkce Internetu (funkce dorozumívací, informační, vzdělávací, zábavná a další);
- specifická organizační struktura Internetu (využívání hypertextu a multimediálních nástrojů);
- existence orientačních nástrojů Internetu (používání internetových vyhledávačů pro okamžitou orientaci);
- mnohojazyčnost internetových sdělení (internetové překladače, paralelní jazykové verze textu);
- absolutní otevřenost a absence cenzury (anonymita uživatelů, vysoká míra dostupnosti a nulové požadavky na úroveň vzdělání uživatelů sítě);
- trvanlivost neaktuálního sdělení a naopak rychlý zánik aktuálního textu;

- irelevantnost skutečné vzdálenosti mezi uživateli (např. mísení jazyků v rámci jedné diskuse, regionálních výrazů, nebo rychlé šíření omylů, chyb a jazykových nešvarů).

Kombinace všech těchto činitelů pochopitelně ovlivňuje do jisté míry podobu ukrajinštiny v Internetu a také podobu jejích funkčních stylů.

Podle S. Čemerkina⁴¹ jsou nejméně zasaženy specifikami prostředí Internetu styly, jejichž charakteristické znaky nijak nesouvisejí se sférou informačních technologií. Takovým stylem je například **sakrální styl**. V náboženských textech umístěných na Internetu jsou zachovány jeho rysy spočívající zejména v užití specifické lexikálně-sémantické skupiny výrazů a obráceného slovosledu v syntaktických konstrukcích. Jazykovou adaptaci běžného neformálního uživatele Internetu Čemerkin pozoruje v žánrech sakrálního stylu, které jsou více orientovány na čtenáře. Například diskuse s návštěvníky stránek, vysvětlování specifiky náboženských kánonů, ve kterých se znaky sakrálního stylu neutralizují a zjednodušují se syntaktické konstrukce. Domníváme se, že k této adaptaci a neutralizaci znaků sakrálního jazyka nedochází vlivem prostředí Internetu, ale tyto vlivy spíše vznikají z potřeby přiblížit hůře srozumitelné texty (z pohledu současné ukrajinštiny) laikům. Takovéto výklady náboženských textů jsou i mimo oblast Internetu zcela běžné a jejich tradice je založena již prvními překlady Písma do neliturgických jazyků, které byly určeny laikům.

Dalším stylem, který je nejméně zasažen prostředím Internetu, je podle nás **administrativní styl** (někdy se též používá ekvivalent administrativně-publicistický styl) v ukrajinské stylistické tradici nazývaný **офіційно-діловий стиль**, který je na Internetu zastoupen

⁴¹ Чемеркін, С. Г.: Трансформації розмовного стилю в інтернет-комунікації. Мовознавство, 2007, № 4-5

normativními dokumenty, jako jsou zákony, vyhlášky, smlouvy, stanovy a jiné právní dokumenty, charakteristické nejvyšší mírou spisovnosti. Zároveň ale oficiální informace, kterou v ukrajinštině vydávají orgány státní správy, vládní orgány, obchodní společnosti a jiné struktury, také tíhnou k hovorovosti, která se projevuje i nepřesným užíváním termínů, neologizmů apod.⁴²

Ke specifickým proměnám v důsledku prostředí internetu dochází v **odborném stylu**. Odborný styl je charakterizován především orientací na spisovnou lexiku a terminologii, logickým přístupem k výkladu informace, používáním definicí a kategorizací. Texty náležející k tomuto funkčnímu stylu na Internetu si zachovávají všechny tyto charakteristické rysy a jsou doplněny o možnosti hypertextu a využití multimédií, které tak odborný text zpřístupňují laické veřejnosti a usnadňují orientaci v něm. Tato tendence ovlivnila i podobu nových tištěných vědeckých prací, kde se po vzoru internetu používají nové žánrové atributy např. anotace a klíčová slova, která pomáhají rychlejší orientaci v textu a umožňují rychleji se seznámit s obsahem.⁴³

V souvislosti s popularizací vědy na Internetu, musíme připomenout i jiný vliv tohoto média na odborný styl. Absolutní otevřenost Internetu jako textu, absence cenzury na Internetu, anonymita uživatelů, vysoká míra dostupnosti a nulové požadavky na úroveň vzdělání uživatelů sítě jsou příčinou toho, že mnohdy zcela pavědecké, lživé a zavádějící texty jsou mylně pokládány za věrohodné jen díky dodržení formálních zásad použití vědeckého stylu. Na seriózní uživatele internetových zdrojů jsou tak kladeny

⁴² Чемеркін, С. Г.: Трансформації розмовного стилю в інтернет-комунікації. Мовознавство, 2007, № 4-5, s. 5

⁴³ Чемеркін, С. Г.: Трансформації розмовного стилю в інтернет-комунікації. Мовознавство, 2007, № 4-5

vyšší nároky při posuzování autenticity zdroje, nebo jeho věrohodnosti.

Ve virtuálním prostředí Internetu se nachází i obrovské množství textů, které můžeme zařadit k **uměleckému stylu**. V první řadě se jedná o rozsáhlé internetové knihovny naplněné texty staré, klasické i moderní literatury v elektronické podobě. Tyto knihovny jsou populární a velmi užitečné zejména v oblastech Ruska a Ukrajiny, kde je řidší knihovnická síť nežli v západoevropských zemích, a jejich obliba svědčí o zájmu obyvatelstva o uměleckou literaturu navzdory její nedostupnosti. Takovéto internetové knihovny schraňují doslovné opisy tištěných děl a tudíž vliv internetového prostředí na jejich styl je zanedbatelný. Spočívá jedině v neúmyslném a mnohdy nezaznamenaném znehodnocení části textu vlivem chyby při práci s daty, nebo zařazení díla do nevhodného kontextu, které znemožní čtenáři správně pochopit obsah.

Jiné zejména prozaické texty spadající do uměleckého stylu, které jsou pro prostředí Internetu typické, mají, na rozdíl od předchozích, pouze elektronickou podobu a jejich tvůrci jsou především mladí uživatelé Internetu s literárními ambicemi. Pro styl těchto výtvorů je typické použití neologizmů, anglických kalků, výrazů ze slangu a nejrůznějších žargonů.⁴⁴ Velmi často se v takových textech setkáváme i s vulgarizmy. Cílem takové publikační činnosti zpravidla bývá upozornit na svůj literární talent, šokovat, vyvolat diskusi, nebo se jen vymezit vůči okolnímu světu a zařadit se tak k nějaké názorové skupině. Vysoká míra koncentrace takových textů je především na tzv. blozích, elektronických denících, které kombinují amatérskou uměleckou tvorbu s amatérskou publicistikou, a také na soukromých stránkách jednotlivých autorů. Jejich činnost je většinou odborníky chápána jako potřeba naplnit exhibicionistické sklony, nebo

⁴⁴ Чемеркін, С. Г.: Трансформації розмовного стилю в інтернет-комунікації. Мовознавство, 2007, № 4-5

kompenzovat nedostatky či komplexy ze skutečného světa vně Internetu. Málokdy se totiž jedná o skutečně talentovaného autora, jemuž by médium Internetu mohlo pomoci ke společenskému úspěchu na poli literatury.

Publicistický styl v ukrajinštině, který jsme již předznamenal v předchozí kapitole, je spolu s uměleckým stylem prostředím Internetu z našeho pohledu poznamenán nejvíce. Pro publicistický styl je charakteristický výklad orientovaný na rychlé vstřebání informací, pochopení a srozumitelnost informace. V publicistickém stylu se uplatňují stylistické prostředky, které mají ovlivnit emocionální působení na čtenáře. Publicistika v prostředí Internetu získala rys hovorovosti. Současná elektronická periodika na Ukrajině užívají lexikálně-stylistické jednotky náležející do hovorového stylu, nekodifikované výrazy a někdy i invektivy.⁴⁵ Často se v internetové publicistice objevují anglicizmy. Příčinu toho můžeme spatřovat v tom, že mnoho informací, se kterými publicisté pracují, pochází z nadnárodních informačních kanceláří a tiskových agentur, které tyto zprávy šíří v angličtině. Za tímto jevem tak stojí nejen nedostatečné vzdělání publicistů ve spisovném ukrajinském jazyce ale i snaha o co nejrychlejší zpracování a předání informace médiem. Ze stejného důvodu se v internetových publicistických textech objevují gramatické a textové chyby častěji než v tištěných médiích.

Kromě elektronických periodik jsou místem výskytu publicistických textů na Internetu i tzv. blogy, o kterých jsme se již zmínili v odstavci o uměleckém stylu. Blogy jsou specifickým žánrem Internetu a nemají žádnou obdobu mimo něj. Velice často vznikají jako jakýsi přívěsek internetového periodika, nebo informačního serveru, např. školy, univerzity, televizního kanálu apod. Často jsou nazývány internetovými deníky. Principem je vytváření a vystavování

⁴⁵ Чемеркін, С. Г.: Трансформації розмовного стилю в інтернет-комунікації. Мовознавство, 2007, № 4-5

textů s více či méně aktuální tematikou pod vlastní identitou, vedení diskuzí pod svými příspěvky, přispívání do diskuzí pod příspěvky ostatních uživatelů tzv. „bloggerů“ a jejich hodnocení. Vzhledem k tomu, že příspěvky podléhají byť minimální cenzuře, zachovávají si blogy zpravidla vyšší úroveň mezilidské komunikace než necenzurovaná diskusní fóra a chaty. Bohužel o jejich stylistické a obsahové úrovni se nic podobného většinou říci nedá. Přispívání do tzv. blogů se stalo módou spisovatelů, publicistů, politiků a jiných veřejných činitelů, jelikož jsou výborným prostředkem, jak zviditelnit sebe a své názory před širokým publikem a využít tak internetové prostředí s jeho specifiky jako nástroj možné manipulace s veřejným míněním.

Závěrem můžeme říci, že prostředí Internetu se zásadním způsobem podílí na podobě textů, které se v něm nacházejí, a jejich stylové kvality. Zejména vlivem dostupnosti a otevřenosti toho média uživatelům z různých sociálních a intelektuálních vrstev tíhnou ve větší míře autoři internetových textů k používání hovorových a slangových výrazů, invektiv a vulgarizmů. Internetové diskuse obvykle neústí v konsenzus a stávají se zpravidla pouhou řadou perlokučních aktů, anonymní a ostře vyhraněnou výměnou názorů nebo informací k určitému tématu a často i mimo něj. Nedostatek modálních prostředků psaných diskusních příspěvků je zpravidla nahrazován graficky, pomocí velkých písmen, která se používají pro označení důrazu na část sdělení, nejrůznějších symbolů a také tzv. emotikonů či „smajlíků“. Užití takovýchto modálních prostředků se neřídí žádnými obecnými pravidly a každý, kdo se účastní internetových diskusí, má k nim individuální přístup. Nemůžeme tedy hovořit o žádném ustáleném znakovém systému. Použití znaků jako nástrojů modality v prostředí Internetu je velice individuální, podléhá módním trendům a je do velké míry ovlivněno ostatními účastníky diskuse a jejich zvyky. V internetových diskusích převažuje

subjektivní styl, individuální a nenormovaný, nad objektivním, který je opřený o normu a úzus.

2.5 Počítačový jazyk ve vztahu ke genderové lingvistice

Na mnoha místech této práce jsme již uvedli, že prostředí Internetu spolu s počítačovým jazykem jsou zajímavým polem pro nejrůznější lingvistické výzkumy. Genderová lingvistika je poměrně nový proud mezi lingvistickými disciplínami. Jejím cílem je mapovat rozdíly ve vyjadřování a mužů a žen, sledovat, čím se jejich vzájemná komunikace liší, jakou hraje pohlaví roli a jak jsou tyto role zakotveny v jazyce.

Hlavním předmětem zkoumání oboru zvaného genderová lingvistika je problematika rodu, neboli rodová příslušnost lexikálních jednotek a konotace s rodovou příslušností spojené. Je pravidlem, že výrazy rodově příslušné ženskému rodu, které použijeme pro označení osoby mužského pohlaví, s sebou zpravidla nesou negativní konotace, v češtině např.: *bábovka*, *hračička*, *třasořítka*, *netykavka* apod., a připisují jí nejen negativní vlastnosti samotného významu slova, ale rodovou příslušností daného výrazu ji podle genderových lingvistů řadí k ženskému pohlaví. V počítačovém jazyce můžeme sledovat podobné tendence v rozsáhlých synonymních řadách jako např. slova **počítač** → *бандура*, *залізка*, *заліз'яка*, *комбайн*, *апарат*, *банка* a další, kde slova příslušející ženskému rodu znějí méně prestižně, než výrazy rodu mužského a jsou tak nositeli negativní konotace zastaralosti, nebo nefunkčnosti. Tento jev nemůžeme za žádných okolností nazvat pravidlem, alespoň co se týče lexiky počítačového jazyka, a nelze pomocí jeho zkoumání dospět k žádnému zobecnění.

Jedním z dalších stereotypů genderové lingvistiky je vnímání počítačového jazyka jako jazyka typicky „mužského“.⁴⁶ Argumenty pro toto tvrzení jsou: charakter počítačové komunikace, která tíhne k hrubosti, její přátelský familiární tón a časté používání obscénní lexiky. Tyto rysy jsou typické pro komunikaci v ryze mužském kolektivu. Mnoho výrazů patřících do současného počítačového jazyka pochází z původního žargonu programátorů, který byl po dlouhou dobu výsadou skupiny profesionálů tvořených z drtivě většiny muži. Podle výsledků výzkumů genderové lingvistiky muži v porovnání s ženami častěji používají a lépe znají žargonizmy. Muži na rozdíl od žen se méně orientují na jazykovou normu a standardní užívání jazykových prostředků, naopak jejich přístup k jazyku je volnější, svobodomyšlnější a více spočívá v jazykové hře a anekdotě. Slovní zásoba chlapců se liší od slovní zásoby dívek větším množstvím individuálních a výjimečných asociací, slovní zásoba dívek je z větší části tvořena standardními asociacemi.⁴⁷ Také už jsme v naší práci uvedli, že styl komunikace v internetových diskusních fórech, chatech a blozích je snížený, nerespektující pravidla pravopisu, často plný vulgární a obscénní lexiky. V dnešní době se ale těchto diskusí účastní muži i ženy nejspíše rovnocenně.

Internet je otevřené médium a ve velké míře se podílí na vzdělávání a zábavě široké veřejnosti. Je velice těžké posoudit, zda dívky a ženy, které se účastní internetových diskusí, musí více přizpůsobit svůj styl drsnějšímu mužskému způsobu komunikace než je tomu při osobním jednání, nebo naopak mužští účastníci internetové komunikace jakýmkoli způsobem přizpůsobují svůj styl ženskému publiku. Mnohdy podle jména neboli „nicku“ účastníka ani

⁴⁶ Виноградова, Н. В.: Компьютерный жаргон в аспекте гендер-лингвистических исследований. Исследования по славянским языкам. № 7. Сеул: 2002

⁴⁷ Доценко, Т. И.: Влияние фактора «пол» на внутренний лексикон подростка. In Русский язык сегодня: Активные процессы конца XX. века, ред. Крысин, Л. П., Москва: 2003 s. 78 - 83

&*ЛаПусік*&

мож і ти права

[Манья4Гга - Фей...ХуЯ...xD]

Просто закохана))))P:))))))))))))))

я всегда права xD

&*ЛаПусік*&

да..... ну хто себе обіде)

[Манья4Гга - Фей...ХуЯ...xD]

ты меня просто не знаешь

деффочка ♥love♥

ПОХВАЛИ МЕНЕ МОЯ ГУБОНЬКО-АТО РОЗІРВУ ДО ВУХ))))))))))

[Манья4Гга - Фей...ХуЯ...xD]

не все в порядке с головой? обратись к врачу!

&*ЛаПусік*&

ну да.... Но це мож виправити)

[Манья4Гга - Фей...ХуЯ...xD]

нет...вряд ли

942233

чо прикольний анекдот!!!!!!!!!!

Účastnice diskuse nedodržíjí zásady interpunkce, mísí různé kódy (ruštinu s ukrajinštinou), hojně užívají znaky pro vyjádření emocionálního zabarvení, ovšem bez jasně stanovených pravidel, bezdůvodně se vzájemně usvědčují z nekompetence a diskuse nevede k žádnému závěru. Příznačně pro věkovou kategorii účastnic diskuse je v ukázce patrné balancování na hraně spontánnosti a stylizace, bezprostřednosti a ironie, shazování partnerů i sama sebe. Podle

uvedených znaků charakteristických pro „mužský“ typ jazyka v práci Vinogradovové⁴⁹ bychom mohli i uvedený text, který je vytvořen pouze ženami k takovému typu zařadit. Otázkou zůstává, nakolik je vznik podobných „ženských“ textů ovlivněn „mužským“ prostředím Internetu a jak by podobná komunikace probíhala mimo Internet.

Nezpochybnujeme tvrzení, že oblast výpočetní techniky a informačních technologií je především mužskou záležitostí a že autory převážné většiny slangových výrazů z této oblasti jsou muži. V současné době se ale na utváření počítačového jazyka podílí více uživatelé těchto technologií nežli výrobci a producenti. Z demografické analýzy společnosti Internews Ukraine,⁵⁰ bez ohledu na to, že vznikla v roce 2001, můžeme získat rámcový přehled v procentech, kdo jsou uživatelé Internetu.

Uživatelé Internetu jsou podle uvedené studie z 61% muži a z 39% - ženy. Největší počet uživatelů, tedy 43%, je ve věku 25-39 let. Třetina, tedy 35,5%, je ve věku 16 - 24 let, zbytek jsou osoby starší než 35 let. U těchto údajů je pochopitelné, že vzhledem ke stáří dat se hranice jednotlivých věkových intervalů posune směrem nahoru, přibude uživatelů starších 35 let a zároveň i uživatelů do 16 let. Největšími věkovými skupinami uživatelů i dnes jsou bezpochyby osoby ve věku 25 - 39 let a 16 - 24 let a je zajímavé, že podle studie MMI ve věkovém rozpětí 35 - 44 let převažují mezi uživateli internetu ženy nad muži v souladu s demografickými křivkami. Zajímavý je rozdíl mezi počtem uživatelů internetu ve městech a odhadovaným celonárodním průměrem. Zatímco ve městech užívá Internet 62% osob ve věku 16 - 34 let, celostátní průměr se odhaduje

⁴⁹ Виноградова, Н. В.: Компьютерный жаргон в аспекте гендер-лингвистических исследований. Исследования по славянским языкам. № 7. Сеул: 2002

⁵⁰ Analysis of MMI Ukraine Media Research for 12 Cities in the Ukraine (Dnipropetrovsk, Donetsk, Kharkiv, Kirovograd, Kyiv, Lugansk, Lviv, Mykolayiv, Odessa Rivne, Simferopol and Zhytomyr), Internews Ukraine, Kyiv: August 13, 2001

na 17,2% ve stejné věkové kategorii a pouhých 10,4% v celostátním průměru oproti 37,3% ve městech ve věku nad 35 let. Celkový počet uživatelů Internetu na Ukrajině je podle studie MMI z roku 2001 odhadován na 11% obyvatelstva a nárůst se předpokládá v rozmezí 30-40% ročně. Jednoduchým výpočtem se v roce 2009 dostaneme k číslu 89,75% (při 30 % ročního nárůstu), což ukazuje, jak vysoký počet ukrajinské populace, přichází pravidelně do kontaktu s Internetem.

Podle výsledků studie MMI má většina uživatelů Internetu vyšší vzdělání (79%), 80% uživatelů jsou osoby pracující a ze zbývajících 20% nepracujících je 67% studentů. Ze skupiny pracujících osob jich 21% zastává řídicí funkce, 12% jsou úředníci, 6% dělníci a 55% zastává různé profese. Podle ukazatelů blahobytu podle studie MMI jsou uživateli Internetu ze 43% lidé zabezpečení, 16% lidé dobře zabezpečení, 20% lidí s průměrným dostatkem a 5% lidí žijící v nedostatku.

Studie MMI, ze které jsme čerpali údaje, proběhla na Ukrajině ve dvanácti největších městech a jejím cílem bylo zmapovat účinnost sdělení na Internetu pro potřebu politických kampaní. Demografická data týkající se stupně vzdělání, zaměstnání a ekonomické úrovně respondentů byla zjišťována pomocí dotazníků, což v praxi může způsobit zkreslení výsledku studie.

Pokud zohledníme výsledky studie MMI, která mapuje demografické složení uživatelů Internetu, musíme k otázce, zda je jazyk Internetu typově „mužský“ (se svými charakteristickými rysy, které jsme popsali výše), přistupovat velmi obezřetně. Diskusní prostor Internetu je s největší pravděpodobností vyplňován stejnou měrou muži i ženami, kteří nějakým způsobem ve svých psaných mluvených projevech odrážejí nejen své osobní komunikační návyky, ale především specifika samotného internetového prostředí, o kterých jsme se zmínili v kapitole o funkčních stylech. Internetové prostředí

jakoby podle nás smývalo rozdíly v komunikačních stereotypech mezi muži a ženami a nastolovalo nová pravidla jazykového chování. Bud' tím, že se ženy přizpůsobí typově „mužskému“ jazyku a přijmou jeho pravidla a charakter, nebo se z typově mužského jazyka stane jazyk společný pro oba typy pohlaví.

3. Praktická část

3.1 Úvod praktické části

Teoretická část této diplomové práce je zaměřena na popis počítačového jazyka z různých teoretických úhlů pohledu lingvistických oborů. Při vypracování praktické části se zaměříme na užití vybraných lexikálních jednotek počítačového jazyka v komunikaci uživatelů výpočetních technologií a zejména uživatelů Internetu. Cílem praktické části je představit slovník výrazů z počítačového jazyka vybraných na základě jejich uvedení v moderních slovnících ukrajinského žargonu a slangu. Za tučně zvýrazněnou lexikální jednotkou následuje výklad slovníku T. M. Kondratjuka⁵¹ uvedený pod číslem 1) a pod číslem 2) je uveden výklad slovníku L. Stavycké.⁵² U takto vybraných výrazů porovnáme výklad zafixovaný v jednotlivých slovnících a pokusíme se tento výklad doložit příklady užití výrazu v jazyce účastníků internetové komunikace. Pro tento výzkum jsme zvolili vyhledávání pomocí algoritmu firmy Google⁵³, který je v současné době hodnocen jako nejdokonalejší internetový vyhledávací algoritmus na světě. Parametry pro vyhledávání budeme zadávat takto: výskyt daného výrazu na stránkách psaných v ukrajinštině a pouze na stránkách

⁵¹ Словник сучасного українського сленгу, Упорядник Т. М. Кондратюк, Харків 2006

⁵² Ставицька, Леся: Український жаргон, словник, Київ: Критика, 2005

⁵³ www.google.com

nacházejících se v regionu Ukrajina. Z výsledků, které získáme tímto způsobem vyhledávání, se pokusíme vyvodit závěr, zda (a jak dalece) odpovídá význam, ve kterém používají tyto výrazy uživatelé Internetu, slovníkovým výkladům, popřípadě v čem se liší. Bude nás zajímat, zda jsou slovníková hesla aktuální a nakolik jsou platná v současném počítačovém jazyce a zda nedochází k významovým posunům v důsledku rychle postupujícího technologického vývoje v oblasti výpočetní techniky.

Dalším cílem praktické části je nastínit vznik uvedených výrazů tam, kde to bude možné. Zejména nás bude zajímat původ výrazu, zda se jedná o slovo přejaté z cizího jazyka, nebo o domácí výraz. Pokusíme se uvést i možné slovotvorné postupy a procesy, které se na vzniku uvedeného výrazu podílely.

Do následujícího slovníku jsme vybrali takové výrazy, které jsou uvedené v obou našich slovníkových zdrojích, popřípadě takové, které se nám zdály zajímavé z hlediska původu nebo slovotvorby. Takové výrazy jsme do výběru zařadili i v případě, že se nacházejí jenom v jednom z námi použitých slovníků. Na závěr praktické části shrneme všechny poznatky, které při snaze dosáhnout cíle této práce, nashromáždíme. Závěrem této praktické části by mělo být hodnocení obou použitých slovníků na základě srovnání výkladu jednotlivých hesel, celkové zhodnocení výskytu uvedených výrazů na Internetu a srovnání významových kontextů na Internetu se slovníkovými výklady.

3.2 Slovníková část

АБОРТ 1) *poč.* Vynucené ukončení programu, nebo práce počítače většinou v důsledku nepředvídaných událostí. Pochází z anglického výrazu *abnormal termination* – ukončení práce v důsledku havárie; 2) *poč.; žert.* Havarijní ukončení programu (*AbnORmal Termination*)

Např: *скажи хай вже деінсталює той ліноліум... бо то не операційка ... то аборт... хай вернеться ліпше в 98 а не то в хр... дружня порада ☺*

(<http://forum.te.ua/>)

Oba slovníkové zdroje uvádějí původ výrazu *аборт* v počítačové hlášce *Abnormal Termination* (nenormální ukončení). Podle našeho názoru se ale výraz *аборт* dostal do ukrajinštiny z anglického počítačového žargonu. V angličtině je výraz *abortion* (potrat, zastavení, přerušení, neúspěch, krach) normativní, v anglickém počítačovém žargonu má výraz *abortion, abort* (vynucené ukončení programu) ironický, pohrdlivý a hovorový charakter. Anglický výraz *abort* pro vynucené ukončení programu vznikl buď univerbizací slovního spojení *Abnormal termination* → *abortion* → *abort* s použitím jazykové hry a dalším zkrácením nebo na základě metonymizace *ukončení těhotenství* → *ukončení programu*.

АВІК 1) *poč.;* 2) *poč.* Videosoubor s příponou *.avi*

Např: *Ми вже тут довгий час спілкуємось. І вже разок на зустрічі це питання піднімав, щоб замість аватарів усі (по можливості) поставили свої фотки. Якщо хтось не знає як зменшити фотку, щоб вона влізла на місце авіка...*

(<http://forum.volodymyr.com.ua/>).

Нечен: Просто обсуждаем аватары. Допустим мне нравится аватар Нара4ана-вроде смешно °

VitM: у VitM милий **авік** гgggggggось те що зліва від цих буквок прикольний **авік** хахаха

Fukotoki: Ваванчик, мені подобається ника твого **авіка**, такий стильний чувачок, доречі хто це?

(<http://www.mtv.ua/community>)

V komunikaci na Internetu se výraz *авік* velmi často používá jako hovorové označení pro tzv. avatar (název pro logo, ikonku či fotografii uživatele diskusního fóra, blogu, virtuální identitu hráče v počítačové hře atp.)

V současné době se v internetových diskusích výraz *авік* ve významu, který je uveden ve slovnících, nepoužívá. *Авік* ve významu videosoubor s příponou *avi* je profesionalizmem. V českém počítačovém žargonu mu odpovídá výraz *avíčko*. Jedná se o případ homonymie, kdy *авік*¹ je profesionalismem označujícím typ a účel souboru a *авік*² je slangovým výrazem označujícím tzv. avatara a patří do internetového slangu mládeže. Původ výrazu *авік*¹ je v anglojazyčném termínu *відеофайл с поширенням аві* a vznikl zkrácením slovního spojení na jeho podstatnou část a přidáním koncovky *-к*, *відеофайл с поширенням аві* → *аві* → *авік*, která je velmi typická pro vznik profesionalizmů ze stylisticky neutrální terminologie. Výraz *авік*² vzniká z cizojazyčného výrazu *аватар*, který má původ v sanskrtu a znamená vtělení, neboli inkarnaci vyšší bytosti či božstva. Na principu metonymizace tento pojem z oblasti hinduistické filosofie, náboženství a indické mytologie vystupuje jako motivující pro vznik přeneseného významu slova *аватар* (herní identita, doprovodné logo, ikona či fotografie uživatele internetového diskusního fóra nebo chatu). Hráč hry se tak pomocí předem

vytvořeného avatara doslova vtělí do postavy, kterou v průběhu hry ovládá, nebo se podílí na jejím vývoji. Avatar, pod kterým vystupují účastníci internetových diskusí nebo chatů, plní často úlohu masky, za kterou diskutující svou pravou identitu schovává, nebo je pokusem o projev jeho alter ega. Tvar *авік* vznikl zkrácením slova *аватар* a přidáním koncovky *-ік*. Pojem tím získal žertovné, familiární a důvěrné zabarvení s vysokou mírou šifrování, které je typické pro výrazy z oblasti počítačového slangu mládeže. V českém počítačovém slangu se pro avatar jiný výraz doposud nevžil, pro všechny shora uvedené situace se používá tento výraz.

АДМІН 1) *poč.*; 2) *poč.* Administrátor systému;

Нарґ: ...скидайте її на мою адмінську скриньку - адмін [гав-гав] володимир.ком.уа разом з вашим ніком на форумі. Я її почеплю.

(<http://forum.volodymyr.com.ua>)

Знач так, адмін поїхав на відпочинок. Поки його нема, ану скоро сайт ламайте!!!!

(www.students-tstu.org.ua)

Я б звісно з радістю (тим паче це дуже мені полегшить боротьбу з вандалізмом) але здається мої шанси стати адміном вкрай низькі через те, що спільнота мабуть не сприймає мене серйозно, через «несерйозність» тем на які я в основному пишу.

(uk.wikipedia.org/wiki/.../Адмін)

Адмін зобов'язаний як мінімум один раз попередити гравця перед ... Якщо гравець наносить пошкодження гравцям в перебігу раунду, адмін має право ухвалювати ...

(portal.rovno.ua/index.php?option=com_content)

Výraz, který označuje správce – administrátora počítačového systému, nebo webových stránek. Oba slovníky tento profesionalismus z oblasti Internetu a výpočetní techniky vykládají shodně. Výraz *адмін* má původ v cizojazyčném termínu *адміністратор*, který byl přejat z anglického *administrator*, vzniká jeho zkrácením, které je typické pro vznik profesionalismů. V angličtině je jeho zkrácená podoba *admin* také charakteristická pro počítačový žargon. V ostatních odvětvích, kde se můžeme s výrazem *administrator* (správce) setkat, se jeho zkrácená verze nepoužívá. Zatímco výraz *адміністратор* je stylisticky neutrální, *адмін* má lehce neuctivý charakter.

АСЬКА 1) *poč.* Komunikační program ICQ pro Internet, který umožňuje uživatelům vyměňovat si krátké zprávy; 2) *poč.; žert.* Počítačový program ICQ;

Нарп.: Звісно подобається але в мене квін 8040 мені він краще за любу аську але коли потрібно поговорити через мікрофон або по відео звязку включаю аську. (<http://ua.mylivepage.com>)

Перейшовши на Лінукс я думав шо мене таке лихо мине, адже Pidgin здавався хорошим месенджером, я знав що раніше проблем з ним не виникало навіть під час вибриків аськи, та я помилився..... Говорить мені мій Піджін, шо треба обновитись, бо аська поміняла протокол.

(<http://blessed.te.ua>)

Хочу поставити Аську, ICQ 2003b - зрозуміло, що не піде, 2000 - не ставиться, 99a - ставиться тільки реєстрація іде через Сокс

(forum.ua-admin.com)

Позавчора під час запуску, вискочило повідомлення, що версія аськи застаріла і користуватись нею неможливо.

(forum.te.ua)

Я аську та квіп не використовую-менше зайвого софту-менше проблем. (У віндовс влаштовано Віндовс месенжер). Це теж саме тільки рідне

(http://www.ukrainians.ch)

Výraz *аська* je ve slovníku uživatelů Internetu a účastníků internetových diskusí velice rozšířený. Je to slangové pojmenování komunikačního programu, jehož obchodní název je stvořený z písmen ICQ, které při anglické výslovnosti jednotlivých hlásek tvoří větu *I seek you* (hledám tě). Pro ruštinu i ukrajinštinu společný název *аська* vzniká zkrácením fonetické realizace zkratky ICQ a přidáním sufixu *-ка*, který nese příznak familiárnosti. *Аська* je zároveň domácí variantou ženského jména. Pozitivní konotace spojené s označením uvedeného programu jsou bezpochyby odrazem jeho obliby a rozšíření mezi uživateli. Oba slovníkové zdroje se v interpretaci tohoto počítačového slangizmu shodují. V příkladech z Internetu, které uvádíme, se výraz *аська* vyskytuje jak s velkým, tak i s malým počátečním písmenem.

БАТНИК 1) *poč.* Soubor s příponou *.bat*; 2) *poč.*; *žert*. Složka počítačových příkazů (*bat-file*);

Напр.: *Для деяких прог (наприклад, улюбленої народом телефонної бази) треба зробити батник, який буде переписувати псевдо-config.sys з параметром files=200 в корінь диска.*

(http://ukrfaq.narod.ru)

Я колись чіпляв клієнта звичайним BAT-файлом. От тільки запускався батник із новелловського логін-скрипта...

(<http://distributed.org.ua>)

Выключение компьютера: А это тот батник, который отправляет комп в спячку (по крайней мере в XP он работает на пять баллов). == PowerOff.bat ==

(<http://fido.pnz.ru>)

Там додатково є маленький батнік, що пропускає всю службову інфу і показує саме назву драйвера. Але для цього потрібно увімкнути збереження дампу файлу при синьому екрані. У статті все детально розписано.

(<http://center.lviv.ua>)

Запустив батнік. Він там вкотре постирав ті файли WGA яких в мене вроді і не було ніколи. Запускаю інсталяху українізатора, він мене відправляє на сайт.

(<http://www.tereveni.org.ua>)

Výraz *батник* (*батнік*) patří do žargonu profesionálních či velmi pokročilých uživatelů výpočetní techniky. Vznikl přidáním sufixu *-ник*, (*-нік*) k základu *бат*, který je transliterovanou anglickou příponou *.bat*. Ta označuje dávkový soubor, tedy složku programových příkazů, které mají být uplatněny zároveň v jedné programové dávce. Název přípony *.bat* je odvozen od anglického výrazu *a batch* (dávka, série, skupina). Mezi příklady z Internetu, které v souvislosti s výrazem *батник* uvádíme, vidíme i použití ukrajinské transliterace *батнік*, která se mezi programátory používá stejně jako ruskojazyčná verze *батник*, přestože ji ani jeden z našich slovníkových zdrojů nefixuje.

БАЦИЛА 1) роś.; 2) роś. Počítačový virus

Нарђ.: В мому компі "**бацила**" була в оперативі, от жесьть) але Аваст збрив швидко...

(<http://forum.ttk.if.ua>)

Наявність **бацили** в себе можна перевірити подивившись в кореневі папки на дисках. Файли на зразок *OSO.EXE* чи *RavMonE.exe* та всякі інші з розширенням *PIF* - це і є наша **бацилка** 😊 Не знаю чи антивіруси справляються, але по кількості дзвінків складається враження що не справляються 😊 Запустивши **бацилу** в себе та після цього посидівши в асмі 5 хвилин був написаний цей фікс: <http://rapidshare.com/files/83530657/kill.zip.html> По цьому лінку прожка, яка відшуковує і вбиває цю **бацилу** в пам'яті, але не знищує фізично (мало-лі.. мож хтось в колекцію собі захоче)).

xbadc0de.retail.[tfa] Респект и уважуха (бу Павел Воля), була ця **бацила** у мене! вже буду знати шо робити))

(<http://forum.volodymyr.com.ua>)

Oba slovníky uvádějí shodně výraz *бацила* jako slangový výraz pro počítačový virus. Tento výraz vznikl lexikálně-sémantickým slovotvorným postupem – metonymizací - *virus* → *вірус* → *бацила*. Při našem výzkumu použití výrazu *бацила* v současném jazyce uživatelů Internetu a počítačů jsme zjistili, že uživatelé jednoznačně upřednostňují výraz *вірус* před výrazem *бацила*. Domníváme se, že je to dáno tím, že v odborném jazyce medicíny, odkud oba výrazy pocházejí, je mezi pojmem *virus* a *bacil* (odborně bakterie, mikroorganismus) funkční rozdíl. *Virus* je bílkovinná schránka obsahující genetickou informaci a na rozdíl od mikroorganismů se nemůže samostatně množit, jelikož je neživá. Ke svému množení

právě potřebuje nositele jako je mikroorganismus, neboli bacil, který vstříknutou genetickou informací „zotročí“ a během několika málo minut donutí vytvořit novou generaci virů. Z medicínského pohledu jsou viry mnohem nebezpečnější než bakterie, jelikož přetrvávají v nezměněné podobě i mnohá staletí. Tento fakt podle nás může být příčinou toho, že výraz *вірус* ve smyslu počítačový virus zní uživatelům prestižněji než výraz *бацила*. Výraz *бацила* by mohl být používán pro méně nebezpečné, nebo zastaralé počítačové viry, které již nepředstavují takovou ničivou hrozbu pro data uložená v počítačích, jakou představují nejnovější počítačové viry.

- БЕД** 1) *poč.* Zničený sektor na pevném disku nebo na disketě;
2) *poč.* Poškozený úsek povrchu pevného disku počítače, pochází z anglického „bad“

Např.: У мене на вінчестері є беди, хочу їх заблокувати або можливо знищити (якщо вони локальні) програмою MHDD.

(<http://forum.ttk.if.ua>)

Що робити? Перевірити поверхню диску на беди утилітою виробника. Встановити драйвери не з компактів, а свіжі, з інету.

(<http://forum.neoservice.ua>)

Шось мені ця прога не доподоби. Вона лічить тільки програмні БЕДи. Тобто занадто мало функціональна. Я більше користуюся прогами які проводять діагностику апаратної частини вінта + мають ф-ції відновлення інфи при апаратних збоях, коли розділ програмно "вилітає" і вінт стає "чистим". А БЕДи зявляють рідко і здебільшо лічаться форматуванням.

(<http://forum.volodymyr.com.ua>)

Výraz *bed*, který uvádějí rovnocenně oba slovníky, označuje vadný sektor na pevném disku počítače a pochází z anglického slovního spojení: *a bad sector* pro označení větší vady, a *bad spot* pro označení bodového poškození. Výraz náleží do slovníku profesionálních uživatelů výpočetních technologií a běžný, neformální uživatel se s tímto výrazem neseťká. Příklady, které uvádíme, jsou přejaty z odborných diskusí počítačových specialistů a zasvěcených amatérů. Počítačový žargonismus *bed* je tedy přejímkou z anglického jazyka a vzniká zkrácením dvouslovného termínu na jeho první část při zachování anglické výslovnosti a použití azbuky.

БЛИН 1) Z počítačového žargonu slovník uvádí významy tři: 1 - Jakýkoli disk, 2 - Jakékoli ploché zařízení, 3 - Vinylová destička;

2) Význam z počítačového žargonu pro toto slovo slovník neuvádí žádný. U výrazu je uveden pouze význam z žargonizované mluvy, eufemismus, zvuk, který nahrazuje neslušnou nadávku při vyjádření nespokojenosti, rozčilení a údivu

Výraz *блин* podle prvního slovníkového zdroje označuje prakticky všechna plochá zařízení vyskytující se v počítačových technologiích. Druhý slovník žádný význam z počítačového jazyka neuvádí. Výraz *блин* je ukrajinskou transkripcí ruského slova *блин* (smažená placka z těsta kruhového tvaru, obdoba české palačinky, v ukrajinštině - млинець). Lexikálně-sémantickým slovotvorným procesem (metaforizací) vzniká v ruštině slangový výraz *блин* pro označení mnoha předmětů, které mají podobný tvar. Na základě stejného procesu se nejspíše ocitá i slovo *блин* ve slovníku ukrajinského žargonu. Pokusili jsme se zjistit, v jakých významech z oblasti počítačů uvedených ve slovníku se výraz *блин* vyskytuje v diskusích na Internetu, tedy v jazyce neformálních uživatelů Internetu. Bohužel

při procházení 115 000 výsledků hledání jsme požadovaný kontext nenašli. V drtivé většině nalezených případů byl výraz *блин* použit jako eufemismus, zvuk, který nahrazuje neslušnou nadávku při vyjádření nespokojenosti, rozčilení a údivu, emocionálně-expressivní částice, v souladu s významem, který uvádí druhý slovník. Z výsledků našeho výzkumu můžeme vyvodit závěr, že eufemické použití výrazu *блин* v komunikaci převážilo a vytlačilo tak slangový výraz pro jakékoli ploché zařízení kruhového tvaru. Použití výrazu *блин* v tomto významu je již zastaralé.

БОМБА 1) *poč.* Zpráva elektronické pošty velkých rozměrů, nebo mnoho malých zpráv odesílaných v jednom okamžiku; 2) Význam z počítačového žargonu pro toto slovo neuvádí žádný

Stejně jako v předchozím případě se jedná o slovo, které se používá i ve všeobecné slangové mluvě k označení předmětů, informací atp., které jsou nadměrné některým svým parametrem, ať už rozměrem, důležitostí, mírou aktuálnosti, či naléhavostí. Ve stejném smyslu může být použito prakticky i v jakémkoli kontextu, tedy i v počítačovém. Při vyhledávání tohoto výrazu na Internetu se ani jeho výskyt ve významu uvedeném ve slovníku nepotvrdil. To ale není argumentem pro tvrzení, že se v uvedeném výrazu nepoužívá v mluvě uživatelů počítače a Internetu. Z výše uvedených tvrzení můžeme učinit závěr, že slovo *бомба* patří do slovní zásoby všeobecného slangu a běžné hovorové mluvy a jeho původ nepramení z dorozumívací potřeby uživatelů počítačových technologií.

БУБЛИК 1) *poč.* Prázdný CD disk určený k zápisu dat;

2) Význam z počítačového žargonu pro toto slovo neuvádí žádný. Uvádí pouze významy z řeči automobilistů: 1 - Kolo u automobilu, z řeči sportovců a žargonizované mluvy: 2 - Nula bodů;

Výraz *бублик* ve významu prázdný CD disk určený k zápisu dat vznikl lexikálně-sémantickým slovotvorným procesem – metaforizací na základě tvarové podobnosti s pekařským výrobkem s ukrajinským názvem *бублик* (v ruštině nese stejný typ pečiva označení *баранка*). Stejně jako v případě slova *блин*, i *бублик* se stal díky svému charakteristickému tvaru motivujícím pro vznik mnoha slangových označení nejrůznějších předmětů či jevů, které jej svým tvarem připomínají. Při našem průzkumu výskytu slova *бублик* na Internetu jsme ale bohužel nenarazili z celkového počtu 64 500 nalezených odkazů na žádný, kde by byl uvedený výraz v kontextu výpočetní techniky. Příčinou toho, že se výraz v uvedeném kontextu na Internetu nevyskytuje, může být podle nás zastaralost tohoto slangizmu nebo jeho malá obliba mezi uživateli, kteří dávají přednost výrazům přejatým z anglického původního názvu *compact disc* jako např: *диск*, *сидюк*, *сидюха*, *сиду* apod., které díky svojí cizojazyčnosti mají příznak prestižnosti.

ВЕРТУШКА 1) *поч.* Mechanika CD-ROM; 2) Význam z počítačového žargonu pro toto slovo neuvádí žádný. Nejblíže významu ze slovníku č. 1) se blíží obecný význam výrazu: 1 - přehrávač kompaktních disků, dále však uvádí i významy z armádního žargonu, 2 - vrtulník a ze žargonizované mluvy 3 - úřední telefon;

Напр.: *3DS 4-х очковый Четырех- скоростной CD-ROM - "Учетверенная вертушка-мицуба" АТ`шка IBM PC/AT совместимый ...*

(www.bo.net.ua)

Коли ди-джеи стали переходити з вінілу і касет на компакт-диски, Pioneer представили CD-вертушки CDJ-1000. Коли ринок захопили DVD, Pioneer створили DVJ-X1 - ди-джейський DVD-плеєр.

(<http://pepeh.org.ua>)

Vznik výrazu *вертушка* uvedeného ve významu mechanika CD-ROM nebo přehrávač CD disků je motivován podobností otáčivého pohybu média disku a vrtule. K přenosu významu tak dochází lexikálně-sémantickým procesem na základě podobnosti. V slangovém jazyce uživatelů počítačových technologií je to výraz poměrně hojně rozšířený a zcela srozumitelný. Oba námi použité slovníkové zdroje uvedený výraz fixují, ale jen jeden ho řadí k výrazům z oblasti počítačového jazyka. Podle našeho průzkumu internetového jazyka jsme zjistili velikou frekvenci tohoto výrazu u profesionálních „dýdžeů“, kteří výraz *вертушка* dříve používali pro označení gramofonu a nyní CD - *вертушка* pro přehrávač CD disků. Domníváme se, že odtud se slovo dostalo do jazyka výpočetních technologií.

ВЖИКАЛКА 1) *poč.*; 2) *poč.*; *žert.-iron.* Jehličková tiskárna;

Vznik uvedeného výrazu je motivován zvukem, který vydává jehličková tiskárna, když je v provozu. Oba slovníkové zdroje se ve výkladu tohoto slova shodují, shodný výklad podávají i ruské a ukrajinské internetové slovníky počítačového žargonu. Při našem pokusu zjistit, o jak frekventovaný výraz mezi uživateli internetu a počítačů se jedná, jsme získali překvapivý výsledek - nula relevantních odkazů. Každý z celkového počtu 7 výsledků hledání uvedeného výrazu odkazuje na stránky zabývající se slangovou

lexikou, přičemž odkaz č. 3 a 4 odkazují ke stejnému článku L. Strelbické.

Pro zajímavost uvádíme nalezené odkazy všechny.

- 1) *Словник жаргонної лексики (ukr-zhargon.wikidot.com/v)*
- 2) *Вісник Нац. ун-ту "Львівська політехніка". – 2005. – № 538: Проблеми української термінології. – С. 33–38.
(http://lp.edu.ua/tc.terminology/TK_Wisnyk538/TK_wisnyk538_strelbicka.htm)*
- 3) *Значення слів на букву В, словник - Тлумачний словник (invivio.net.ua/dict/1/3)*
- 4) *Українськомовний комп'ютерний сленг: формування і функціонування (www.lib.ua-ru.net/inode/6461.html)*
- 5) *Комп'ютерна лексика - Нововолинська дошка (newvol.com.ua/forum/index.php?showtopic=3332&view)*
- 6) *«МОВА І КУЛЬТУРА» видавничий дім Дмитра Бураго (www.nbuv.gov.ua/Portal/Soc_Gum/Mik/2009_5.pdf)*
- 7) *Denis Sadoshenko. Computer Slang Dictionary (tm) version 1522 (mirrors.smtn.stavropol.ru/moshkow/koi/.../sleng2.txt)*

Z výše uvedeného je patrné, že výraz *вжикалка* přežívá jen ve slovnících a lingvistických pracích, kde jeden autor od druhého uvedený výraz přebírá. V jazyce uživatelů výpočetních technologií toto slovo prakticky už neexistuje.

ВІДЮХА 1), роє.; 2) роє. Videokarta

Напř.: - В кого яка **відюха**???

- *ATI Radeon 9600 Pro 256mb 2005p. випуску*

- але в мене скотина АЖП чи згорів чи підгорів. **відяха** сама все тяне. Підкажіть шо може бути в усих бенчмарках пише шо АЖП відключений. в біосі все гуд.

- пробував ставити різні **відяхи** у АЖП слот? є підозра, що в тебе просто **відяха** накрылася ...така **відюха** на старті дійсно провокує далі на сайт залізу:)

(<http://schrop.livejournal.com>.)

Кароч ребяти врубіться в тему: DirectX 10 має підтримувати і гра, і **відюха**, але навіть топові карточки ледь ледь видають достатню кількість фпс у DirectX 10 іграх, ну іграбельно але туго, а у вас стопудово якісь 8500 або макс 8600, які видадуть слайд шоу. Кароч толку від 10 ви не отримаєте, да там все капець гарно, але то потребує адського заліза.

(<http://forum.ttk.if.ua>)

Oba slovníky vykládají slovo *відюха* shodně jako výraz pro videokartu, která v jazyce profesionálů označuje přídatné hardwarové vybavení počítače. Z praxe uživatele Internetu známe i slangový výraz *відюха* pro označení videosouboru. Výraz *відюха*, ať už se vztahuje k jakémukoli z uvedených významů, vzniká vždy zkrácením dvoukomponentového výrazu *відео/карта*, *віде/офайл* → *відео* → *відюха*. Nemůžeme v tomto případě hovořit o homonymii, nýbrž o polysémii, jelikož výraz *відюха* je v obou případech motivován stejným cizojazyčným slovem *video*, který je latinského původu, do ukrajinštiny však nejspíše přejatým z angličtiny s příchodem obou výše uvedených technologií. Výraz *відюха* se vytvořil přidáním přípony *-ю-* a přípony *-ха*, *відео* → *відюха*, které výrazu dodávají znevážlivý a domácký charakter. Obdobné případy známe např. z tvoření domácích variant jmen v ruštině *пётр* → *петруха*, *антон* → *антоха*, nebo třeba *свекровь* → *свекруха*.

ГАНДОН 1) *poč.* Antivirový program; 2) Význam z počítačového žargonu pro toto slovo neuvádí žádný. Uvádí významy ze žargonu mládeže 1 - prezervativ, 2 - zbytečný, neužitečný člověk

Např.: *Мені потрібний один гандон що перевірити комп на віруси.*

(<http://neyrat.net/forum>)

Uvedený výraz vzniká jako označení softwarové ochrany proti počítačovým virům prostřednictvím jazykové hry – kalambúru a lexikálně-sémantického procesu metaforizace na principu vnější podobnosti. Ochrana proti přenosu nebezpečných virů mezi lidskými bytostmi → ochrana počítačů proti přenosu počítačových virů. Při průzkumu Internetu jsme se v drtivé většině nalezených odkazů setkali s významy, které uvádí druhý ze slovníkových zdrojů. Tento výraz je velice rozšířenou nadávkou, kterou se účastníci internetových diskusí hojně častují v souladu s výkladem slovníku č. 2. Ve významu antivirový program se nám podařilo z celkového počtu 2 540 výskytů nalézt jen jediný. Z uvedeného můžeme vyvodit závěr podobný jako v případě výrazu *блин*, a sice že uživatelé dávají přednost cizojazyčnému výrazu *антівірус*, *антівір* před zdomácnělým hrubým výrazem pro pánskou ochranu, který navíc má v jejich jazyce častější použití jakožto hrubá nadávka.

ГЛЮК 1) *poč.* Chyba v práci programu, překážka; 2) *poč.* Přerušeni práce programu;

Např.: *І от інколи, (в Інтернет Експлорері, чуть не кожний третій раз) йде такий глюк що не відображається картинка – аватар...*

Колись мені знайомі часто розказували про такий глюк: включаєш комп, під'єднуєшся до інтернету, відкриваєш браузер (будь-який, в мене в той період стояло 5 браузерів, і всі не працювали), а тут бац - одразу вибиває щось типу :

Браузер не зміг знайти сервер за цією адресою. Це всім зрозуміло, але це не суть самого глюка. Заходимо в аську чи щось типу того і все працює нормально!

(<http://indra.pp.ua/>)

У мене якщо на машині одночасно поставити MS та Опен (укр. збірка для Windows) Офісу - то MS перестав зберігати файли. Якщо Опен прибрати - зберігає. Це так і задумано, чи глюк?

- У мене на двох компах стоять OOo 1.0 та MS Office 2002 (на одному лише MS Word) і все працює нормально. У тебе якийсь глюк з несумісністю програм

(<http://linux.org.ua/>)

І знову я з своїми проблемами!!! Значить так... глюк полягає в тому що компютер не може об'єднати мою мобілку і Ma700 через Bluetooth! Мені вилазить на екран така фраза: "Ошибка в работе модуля связи!"

(<http://rivne.in.ua/>)

Jedná se o velice rozšířený výraz s významem, který odpovídá interpretaci obou našich slovníkových zdrojů. Původ tohoto výrazu je nám neznámý.

ДІРКА 1) ро́ч. Disketová jednotka na ohebné disky; 2) Význam z počítačového žargonu pro toto slovo neuvádí žádný. Pro tento výraz uvádí jen dva významy 1- pochva, 2- žena, dívka

Vzhledem k tomu, že ohebné disky jsou ve světě počítačů dávnou minulostí (přestaly se používat asi před patnácti lety) i z jazyka uživatelů výpočetní techniky tento slangismus zmizel. Pro disketovou jednotku na 3,5“ diskety, které ohebné disky (5,25“) nahradily a která je dnes již také zastaralým zařízením, se používá výraz *драйв*, stejně jako pro jednotku přehrávající CD disky. Při prohledávání internetových diskusí jsme nenašli jediné použití výrazu *дiрка* pro označení jakékoli diskové nebo disketové jednotky. Domníváme se, že výraz *драйв* nahradil slovo *дiрка*, protože díky svému cizojazyčnému původu zní prestižněji. Svou roli v menší oblibě u uživatelů počítačového jazyka může hrát i nežádoucí konotace plynoucí z dalších významů tohoto výrazu, které uvádí slovník č. 2.

ДРАЙВ 1) Disková jednotka na CD disky; 2) *poč. fraz.* важкий драйв – pevný disk;

Нарп.: Вінчестер. Хотілося ІТВ-драйв, але натомість взята економічніша 500GB-модель. Автор великий прихильник супертихих вінчестерів WD і придбав за \$100 WD Caviar SE16, SATA-драйв з 16MB кеша.

(<http://www.topoltava.org.ua>)

На флеш-драйв можна записувати, з нього можна читати, працювати з файлами або стирати їх як зі звичайної дискети, але набагато швидше.

Флеш-драйв не боїться частих ввімкнень (витримує їх до 1 млн) і перенесень на великі відстані. Флеш-драйв розроблений так, що його можна підключити до комп'ютера лише в один спосіб.

(<http://www.dtk.com.ua>)

Далі проводилося тестування по чотирьох основних форматах дисків. Варто звернути увагу на такий момент, що оптичні диски, самі по собі, рідко капризна і збити роботу **драйву** можуть елементарні порошинки або ледве помітні подряпини. ... Як видно з графіка, **драйв** поступово знижував швидкість, поки знову не починав читати дані... ... **Драйв** прочитує доріжки на краю диска швидше, ніж в центрі, оскільки диск обертається з постійною швидкістю.

(<http://www.x-portal.dp.ua>)

Výraz *драйв* má v počítačovém jazyce dva hlavní významy. Zajímavé je, že každý z použitých slovníkových zdrojů uvádí jiný význam. V prvním případě se jedná o výraz vzniklý zkrácením původního anglického dvouslovného označení pro disketovou jednotku *a disc drive* (vodič disku, řízení disku). Tento význam je odvozen od anglického slovesa *to drive* (řídít, vést, vézt, aktivovat atd). Druhý význam výrazu *драйв*, který uvádí druhý slovník, je pevný disk počítače, ale podle příkladů, které jsme uvedli, i jakýkoliv externí disk, ve smyslu externí paměť počítače jako přídatný hardware. Toto označení je nejspíše odvozeno od anglického podstatného jména *a drive* (energie, řízení). V obou uvedených slovníkových významech je výraz *драйв* uživateli výpočetních technologií často užíván.

ДРОВА 1) *poč.* Ovladače (při instalaci programu); 2) *poč.* кольорові дрова – program Corel Draw

Напř.: ...винду перебивать не обязательно действительно, может быть, что страница битая попробуй поудалять все **дрова**, потом их поставь и поставь себе **ХОРОШИЙ** антивирус! и

попробуй качать файл специальными прогами – качалками.
(<http://otvet.bigmir.net>);

Рятуйте народ!!! Терміново потрібні **дрова** для ноута Compaq nx6310 📧 шось дивно 📧 я недавно тянув з їхнього сайту **дрова**, правда не ті, але всьо було пучком.

(<http://center.lviv.ua>)

Взяв ноута Асуса. Хочу поставити на нього хр але незнаю де можна скачати **дрова**. Хто скаже де можна знайти дрова і чи вони взагалі існують.

(<http://forum.volodymyr.com.ua/>)

Прошу терміново відгукнутися людей які знають де можна найти **дрова** до Aztech PCI 368D під Win98. ... Багато перепробував та всеж таки під WIN-98 знайшов. Досить дефіцитна річ **дрова** під 98.

(<http://misto.ridne.net/>)

Нові **дрова** для GeForce - Nvidia Forceware 163.75 Описание: Официальные драйвера для видеокарт Nvidia. Подходят для видеокарт: GeForce 8800 Ultra

(<http://www.sarny.net.ua/forum>)

V případě výrazu *дрова* každý ze slovníků uvádí jiný význam. V prvním slovníku je uveden význam ovladače programu neboli instalační program. Původ tohoto označení je v anglickém výrazu *driver* (řidič, ovládač, poháněč). Z tohoto anglického termínu se pomocí fonetického následování tzv. mimikrie a s použitím jazykové hry, která je typická pro vznik žargonizmů z oblasti počítačového jazyka, vznikl výraz *дрова*, který bychom mohli považovat za žargonizmus, jelikož samotná manipulace s těmito ovladači byla před nedávnou dobou záležitostí pouze profesionálů. S postupnou popularizací výpočetní technologie a se stále vzrůstající počítačovou

gramotností amatérských uživatelů se stal výraz velmi rozšířeným a zcela srozumitelným široké veřejnosti. Druhý slovník uvádí výraz *дрова* pouze jako součást dvouslovného označení programu Corel Draw - *кольорові дрова*. Podobně jako v případě výrazu *вжикалка*, i zde se jedná o zcela vymizelý žargonismus. Výraz *кольорові дрова* se v současném počítačovém jazyce již nepoužívá, jediným místem, kde se s ním můžeme setkat, jsou internetové slovníky počítačového žargonu a texty, které tento žargon zkoumají.

ДУМАТИ 1) *поč.*; 2) *поč.* Hrát počítačovou hru Doom

Výraz *думати* je shodně oběma námi použitými slovníkovými zdroji vykládán jako proces hraní počítačové hry jménem The Doom. Jedná se o fenomén mezi počítačovými hrami. The Doom je hra, která získala neobyčejnou popularitu na začátku 90. let a díky stále vznikajícím novým verzím si ji v obrovské konkurenci udržela dodnes. Snažili jsme se dokázat existenci žargonismu z oblasti počítačových her pomocí doložení výskytu tohoto výrazu v internetových diskusích. Bohužel se nám takový příklad najít nepodařilo. Slovo *думати* jsme v uvedeném kontextu našli pouze v internetových slovnících počítačového žargonu a v textech, které tento žargon popisují. Uvedený výraz vznikl na základě fonetického následování originálu a na základě použití jazykové hry. Výrazem, který v ruštině označuje proces myšlení či přemýšlení, je v žargonu označen proces hry. Dochází tak ke vzniku efektní a komické slovní hříčky.

КАЧАТИСЯ 1) *поč.* Přepisovat se (pro informaci); 2) Význam z počítačového žargonu pro toto slovo neuvádí žádný. Pro tento výraz uvádí jen význam: zabývat se kulturistikou, pěstovat svaly pomocí

cvičebního nářadí S uvedeným výrazem souvisí i slovo **СКАЧАТИ** 1) *poč.* Zaznamenat (zapsat) informaci; 2) *poč.* Okopírovat (napodobit) něco; 2) Kromě toho uvádí výraz i ve významech: opsat, popsat, sepsat, zaznamenat, namalovat, zlinýrovat

Напр.: Більше того ви можете **скачати** книги безкоштовно. У нашої онлайн бібліотеці представлені популярні й кращі книги різної тематики й жанру. Список книг намагаємося обновляти якнайчастіше, так що наш "будинок книги" :) росте усе більше й більше, завдяки чому Ви можете **скачати** в нас серії самих нових книг (бестселери) ...

(<http://www.knigka.org.ua/>)

Як і будь-які інші комп'ютерні ігри можна **скачати** гру нарди на комп'ютер і грати з штучним інтелектом.

(<http://igraya.info/>)

Ви можете безплатно **скачати** програми, свіжі фільми, переглянути фільми онлайн, **скачати** найпопулярніші ігри. На сервері присутня музика, тому Ви легко можете **скачати** трз зі сторінок сайту. У розділі дизайн розміщена інформація про плагіни для Photoshop та колекція Clipart.

(<http://programy.com.ua/ukr/windows/readers/>)

І справді, де фільми **скачати** можна? Адміністрації щодня задають це питання, безліч разів. Особливо листами в "зв'язку з адміністрацією".

- Kinolib - 0.8 \$ за SMS - можна **скачати** 1 фільм
Loadmovie - 3 \$ за SMS - цілий місяць можна **качати** скільки влізе фільмів. І будь-ласка, перестаньте задавати одне й те саме питання "де **скачати** фільми?"

(<http://filmonline.org.ua>)

Výraz *качати* má v počítačovém jazyce význam kopírovat nebo čerpat (v českém počítačovém slangu „stahovat“) informace nebo data. Slovníky, které jsme použili, toto slovo fixují ve dvou tvarech: *качатися* (např: *файл качається швидко*) a v dokonavém vidu *скачати*. Tento výraz vznikl lexikálně-sémantickým slovotvorným procesem - metaforizací na základě vnější podobnosti s významem ze spisovné ukrajinštiny pumpovat, čerpat (*воду насосом*).⁵⁴ Jedná se o velice rozšířený výraz z počítačového slangu a jeho význam je srozumitelný široké veřejnosti uživatelů.

КВАКАТИ 1) *поč.* Pracovat s Quark Xpress; 2) Význam z počítačového žargonu neuvádí žádný. Pro tento výraz uvádí jen význam: hovořit, něco říkat

Výraz *квакати* podobně jako *думати* vzniká na základě fonetického následování. Při použití jazykové hry dochází ke komickému jevu, kdy je výrazem fixujícím ve spisovném jazyce zvuk vydávaný žábami označen proces práce s počítačovým programem, ačkoli spolu nijak nesouvisejí. Vzhledem k tomu, že editorský program Quark se již dlouhou dobu nepoužívá, i výraz *квакати* je již zastaralý a ze slovníku uživatelů počítačových technologií úplně vymizel. Přesto se stále objevuje v internetových slovnících počítačového žargonu a v textech, které se tímto jazykem zabývají, stejně jako výraz *думати, кольорові дрова а вжикалка*

КРИСА 1) *поč.* Technicky zastaralý typ „myši“; 2) Význam z počítačového žargonu pro toto slovo neuvádí žádný. Pro tento výraz

⁵⁴ Ukrajinsko-český slovník, Praha: Academia, 1994

uvádí dva významy: člověk, který krade a ošklivá žena se špatným charakterem

Pojmenování technicky zastaralého typu myši pomocí slova *κρυσα* vzniklo nejspíše na základě podobnosti mezi oběma živočichy, kteří motivovali vznik uvedených výrazů z oblasti výpočetní techniky. Dochází tak ke komickému efektu, kdy zastaralé nemoderní zařízení pojmenujeme jménem jiného živočicha, který je sice myši podobný, ale je větší. V současném jazyce uživatelů počítačů se tento výraz pro označení zastaralé myši nepoužívá. Nikde na Internetu se nám výraz v uvedeném kontextu nepodařilo nalézt. Pouze v internetových slovnících počítačového žargonu a v textech, které tento jazyk popisují.

ЛАПА 1) *poč.* Laptop, notebook. Ve druhém významu: noha, ruka; 2) Význam z počítačového žargonu pro toto slovo neuvádí žádný. Tento výraz uvádí ve významu: úplatek

Výraz *лана* podobně jako *квакату* vzniká na základě fonetického následování. Při použití jazykové hry dochází ke komickému jevu, kdy je výrazem označujícím ve spisovném jazyce zvířecí tlapu označen typ přenosného počítače, ačkoli spolu nijak nesouvisejí. Vzhledem k tomu, že přenosný počítač typu laptop je již dlouhou dobu nahrazen modernějším typem notebook, i výraz *лана* je již zastaralý a ze slovníku uživatelů počítačových technologií úplně vymizel.

ЛИНОЛЕУМ 1) *poč.* Operační systém Windows Millenium; 2) Význam z počítačového žargonu pro toto slovo neuvádí žádný. Tento výraz uvádí pouze ve významu: noční klub „Міленіум“

Напř.: Для подальших вправ нам знадобиться бінарний редактор файлів (Hex editor) та системна дискета, якщо ти працюєш під “Віндовз Лінолеум”, себто “Міленіум”

(<http://postup.brama.com/>)

У МС завжди виходить класний віндовс через І. Тобто якщо 98 був не дуже, то 2000 - супер, потім Лінолеум - то взагалі шок, потім ХР, Віста - ми всі чули про те що корпоративні клієнти навіть листа писали Гейтсу про те, щоб повернутися на ХР, 7 - сподіваюся буде чудовим!

(<http://center.lviv.ua>)

Скажи хай вже деінсталує той ліноліум... бо то не операційка ... то аборт... хай вернеться ліпше в 98 а не то в хр... дружня порада ☺

(<http://forum.te.ua/>)

Výraz *лінолеум*, uvedený pouze v prvním z námi použitých slovníků jako slangový výraz pro operační systém Windows edice Millenium, vznikl na základě záměrným komolením originálního názvu a použitím jazykové hry. V internetových diskusích je pravidelně používán pro žertovné a ironické označení nepřilíš povedeného operačního systému. Přirovnání neoblíbeného počítačového vybavení k laciné podlahové krytině působí komicky. Jeho výskyt ovšem není tak častý, jelikož se jedná o 9 let starý systém, který dnes již nikdo nepoužívá i díky jeho nespolehlivosti a poruchovosti.

МИЛО 1) i 2) *poč.* Elektronická pošta, e-mail; 1) Melodrama; 2) Kromě toho uvádí výraz i ve významech: a) sentimentální film, který má málo společného s reálným životem; b) „mýdlová opera“

Нарђ.: протягом декількох днів мило з серверу відправлялося з неправильними реквізитами, тому деякі мильні сервери не сприймали мило з бонету. Я їм вже с то разів писав що в мило не працює на сервері чи що, що люди ні на форумі на на сайті зареєструватись номрально не можуть.

(bo.net.ua/forum/)

шоб не міняти sendmail_from в конфізі кожного разу коли міняєш мило, можеш використати наступне. Тим більше, якщо ти на хостингу, то скоріше ти не зможеш змінювати конфіг.

...тут немає вичерпної відповіді на моє запитання. всі пишуть про ф-цію mail вона дуже проста, але мені треба послати мило, з'єднавшись з smtp-сервером, передавши логін і пароль - так послати мило

(www.univer-sity.com)

*Проблема того, що на пошту приходить багато спаму відома всім. Хто як вирішує ці проблеми, якщо мило треба показати на сайті обов*язково?*

(http://forum.ua-admin.com)

Хто не може зайти під своїм логіном/паролем, відсилаєте на мило iropkko@gmail.com свій логін і будь-який пароль (потім зміните пароль в панелі керування)

(http://cs.dot.lviv.ua)

А это будет работать когда сервер и страница будут стоять на одной машине, Давайте мені інфу на мило, пересобачу - аффттар по трезвяку не впізна.

(forum.uawow.com/)

Výraz *мило*, jak vyplývá z příkladů, které uvádíme, má tři základní významy. Označuje zprávu elektronické pošty, software, který umožňuje poštu číst, psát, odesílat a spravovat, a také označuje samotnou e-mailovou adresu. Výraz vznikl na základě fonetického následování a záměrného komolení výslovnosti originálního názvu *e-mail* (electronic mail, elektronická pošta). Výraz *мило* je výsledkem jazykové hry, kalambúru, při kterém je na základě fonetické podobnosti výrazu označujícího hygienickou pomůcku přiřazen význam elektronické pošty. Výsledek působí absurdně a komicky. Výraz *мило* je velice oblíbený a rozšířený a je srozumitelný široké ruské i ukrajinské veřejnosti uživatelů počítačů.

МИША 1) i 2) *poč.* periferní zařízení „myš“; 1) i 2) kapesní zloděj; 2) opilá osoba

Výraz *миша* v tomto přehledu vybraných jednotek z lexikonu ukrajinského počítačového žargonu a slangu uvádíme jen na okraj našeho zájmu. Ačkoli je oběma slovníky ukrajinského slangu uveden mezi slangovými výrazy, v současné ukrajinštině je slovo *миша* vnímáno jako zcela normativní a spisovný výraz z oblasti počítačů.⁵⁵ V první řadě je to způsobeno tím, že žádný jiný název pro toto zařízení se v jazyce uživatelů počítače neujal a tak je v současné době výraz *миша* jediným srozumitelným spisovným označením tohoto zařízení. Slovo je kalkem z angličtiny, kde se toto zařízení označuje

⁵⁵ Ukrajinsko-český, česko-ukrajinský slovník, LEDA 2008

slovem *a mouse* (myš). Výraz *миша* patří do moderní spisovné slovní zásoby Ukrajinců, proto zde neuvádíme příklady výskytu tohoto slova v diskusích na Internetu, jelikož není nutný důkaz o jeho existenci.

МІЗКИ 1) *poč.* Elektronické vybavení (náčiní, nářadí) počítače; 2) Uvádí výraz **МІЗКИ** v hudebním významu: vybavení elektrické kytary

Напр: ...а що таке процесор? - Це центральні мізки компа)

(<http://neyrat.net/forum>)

Міняю свого старого компа: дюрон 800, 256 мізків, 20 гіг вінт, нвідіа-джіфорс 32 метра відяха. Що ще..., мережева карта здається там 100 мегабітка PCI, а, пишучий ДВД.

(<http://shpol.com/forum>)

Так, з початку літа FOB-ціна на модуль DIMM 64Mb виросла з USD 40 до вже згаданих 120, тобто майже в три рази! І це після багаторічної тенденції до неухильного зниження ціни на комп'ютерні "мізки".

(<http://www.kontrakty.com.ua>)

Výraz *мізки*, který uvádí pouze jeden z námi použitých slovníků v souladu s jeho výkladem, označuje nějaké vnitřní zařízení počítače. Na příkladech, které zde uvádíme, je patrné, že se může jednat o různé pojmy ze světa výpočetní techniky. Konkrétně je zde řeč o operační paměti, hlavním procesoru nebo o součástkách počítače souhrně. Z toho lze vyvodit závěr, že se nejedná o termín z profesionálního počítačového žargonu, ale o slangismus používaný spíše amatérskými uživateli, nebo úplnými laiky pro označení něčeho, v čem se sami dokonale neorientují. Výraz *мізки* označující nějaké elektronické zařízení nebo součástku vznikl na základě přenesení významu slova *мозок* jako pojmenování orgánu centrální nervové

soustavy. Dochází tak k přenesení významu - metaforizaci, kdy je přirovnáván neživý počítač k živému organismu.

ПЕНТЮХ 1) i 2) *poč.* Počítač s procesorem Pentium; 2) Kromě toho uvádí výraz i ve významech: dospívající hoch (děvče), výrostek

Напр: ще одне діло на якому чіпсеті на якій материнці все працює.. можна так усе зібрати що атлон буде бігати як пентюх.. але для того треба в залізі розбиратися + до того мати портібну кількість дохлих єнотів... :P

*- Не спорю **Пентюх 4** рулить, але якщо усе зібрати на нормальному залізі підібрати марки процесорів... то можна добитися нечуваного результату..*

(<http://forum.te.ua/>)

*Ага , я про то ж подумав , Newтап може Целерон а не **Пентюх** , він тож від Інтела ? - Newтап може Целерон а не **Пентюх***

(forum.te.ua)

*У мене два таких компа: Жилізяка1: **Пентюх** двух-ядровий 2.88Ггц (2 Мб кеш), відео 512Мб\256біт DDR-2, 4Gb ОЗУ, Мама ASUS P5LD2-SE, 1.6Тб HDD!*

(www.vision.at.ua)

Velmi oblíbený a rozšířený výraz pro značku procesoru Pentium **Пентюх** vznikl nahrazením latinského sufixu ruským domácím sufixem - *юх*, který nese příznak hovorovosti, familiárnosti a zhrubělosti. V zásadě jsou to v poměru k uživatelsky oblíbenému procesoru pozitivní konotace, kterými je vyjádřen kladný vztah uživatelů k tomuto zařízení. Jedná se o jeden z výrazů, který je stejně rozšířený v ruském i ukrajinském počítačovém jazyce.

ПІСЮК 1) і 2) *poč.* Osobní počítač

Нарґ: З іншого боку ніяк не можу під'єднати свій "**пісюк**" на роботі до нашого серверу...

(<http://forum.milua.org>)

А ще додати той факт що на них *OSX* не йде, то приходиться після приходу з магазину витирати вінду й ставити *Linux*, який несе всі свої великі переваги й грубі недоліки. Навіть не знаю вже що й сказати у такому випадку, якщо купується якийсь дорогий брендовий лаптоп-**пісюк**...

(linux.org.ua/)

Výraz *пісюк* je ukrajinskou transkripcí ruského výrazu *писюк* a označuje osobní počítač. Vznikl přidáním sufixu *-юк* k základu, který je tvořen anglickou zkratkou pro osobní počítač PC (personal computer). Suffixu *-юк* nese příznak hovorovosti a familiérnosti. Jedná se o jeden z výrazů, který je stejně rozšířený v ruském i ukrajinském počítačovém jazyce.

СЕРВАК 1) і 2) *poč.* Server (obslužný počítač)

Нарґ.: Цей проц тільки для **сервака**))) Для іншого яго використання немає сенсу))))

- і що ти розумієш під словом "**сервак**"? в мене на старенькому атлоні крутяться "**серваки**" з апачем і фтп. деколи раді прикола піднімаю почтовики. на нехватку ресурсів пока не жалуюсь. чи думаєш що іменно мегапотужний проц грає ключову роль в функціонуванні **серверів**?

- Попробуй свій AMD втулити на 500 терабайтний **сервак** тоді побачиш чи він буде кртитися чи ні))) ☹️☹️☹️☹️☹️☹️☹️☹️

(<http://forum.tstu.edu.ua/>)

Залежить для чого **сервак**! В мене в якості роутера, білінга, sat-шарінг **сервера** використовується пень III 800Мгц, 384 метри опери, хард 10 гіг, Slackware Linux 11, аптайм 95 днів, ніяких проблем, процик завантажених на 1 %, зайнято опери 32 метри. **Серваку** 2 роки. Ще крутиться на ньому апач і малюються графіки завантажень каналу mrtg і bandwidth. Люблю Slackware за його прозорість і логічність але він не для новачків, хоча він був моїм першим лінуksom 😊 Можна робити **серваки** на Дебіані, РедХаті, Федорі і звичайно на FreeBSD чи OpenBSD але останні два це вже не лінукси 😊 Все залежить від задач покладених на **сервак**.

(forums.hutir.info)

Výraz *сервак* vznikl morfologickým, sufixálním slovotvorným postupem z originálního anglického výrazu pro obslužný počítač a server (sluha, obsluha) nahrazením anglického sufixu *-er* ruským ekvivalentem *-ak*. Výraz *сервак* s domácím sufixem zní domácky a je uživateli počítačového jazyka velmi oblíben. Přestože práce se serverem je vyhrazena jen profesionálům, výraz je dobře známý a srozumitelný i běžným uživatelům.

СЕРВУС 1) *поч.* Server (obslužný počítač); 2) Význam z počítačového žargonu pro toto slovo neuvádí žádný. Tento výraz uvádí ve významu: pozdrav

Další výraz označující obslužný počítač neboli server vznikl podobným způsobem jako předchozí výraz *сервак*. Anglický kořen

serv je doplněn domácím sufixem *-yc*. Tento sufix významově nenahrazuje anglický *-er* ale pomocí něj dochází k jazykovému vtípu, a sice vznikem slova, které je zároveň slangovým pozdravem. V diskusích uživatelů internetu a výpočetních technologií se nám nepodařilo výskyt výrazu *сервус* pro označení obslužného počítače prokázat, zjevně kvůli velké oblibě výrazu *сервак* i slangového pozdravu *сервус*.

СТРАТЕГИЯ 1) i 2) *poč.* Počítačová hra vyžadující logické myšlení, tvorbu strategických plánů, řízení armád, zemí apod.

Нарпř.: Може хтось скаже вона стара, але як на мене Козаки сама рульна стратегія у ній є все, що потрібно мені від цього жанру гри, також подобаються Генерали і Command and conquer - tiberium war.

- Граю в герої 5 як на мене класна стратегія вмю також в стронхолд

- Я граю майже всі стра тегії Вархамер імперіал глорі генерали расцвет наций і так далі. Але є одна стратегія якій я посвятив 5 років свого життя. КОЗАКИ в мене є всі часті цієї ігри і наполеоновскі війни і війна в Європі.

(<http://forum.x-city.com.ua>)

Ця стратегія включає в себе два жанри стратегій: економічну та військову. В ігрі Ви можете виконувати місії кампаній названих вище держав, або просто вести війну...

(www.rozhyshe.org.ua)

Tento výraz je přejat z anglického výrazu *a strategy* (strategie) a označuje typ počítačových her. Je zkrácením dvouslovného výrazu *strategy game* a už jako jednoslovný pojem z oblasti počítačových her

byl přejat do ruštiny (*стратегия*) a do ukrajinštiny. Výraz je velice rozšířený mezi hráči počítačových her.

СТРІЛЯЛКА 1) i 2) *poč.* Počítačová bojová hra

Напр.: Як піддослідних кроликів учені використовували такі популярні стрілялки, як Counter-Strike та Quake. Дослідники зуміли "докопатися" до складної культури, що оточує ці ігри, а також до причин, по яких люди знаходять їх цікавими, спростовуючи розхожу думку, що "стрілялки" занадто немудро.

(<http://www.zustrich.lviv.ua>)

А це щось цікаве,я так зрозуміла?Можна ще цієї гри координати :),хай дитя вже натішиться,а то сидить ввечері і ние,що вдома одні Сіми і інші стратегії, а його стрілялки вже йому надоїли...:(

(<http://forum.lvivport.com>)

Я особисто проти кривавих іграшок і взагалі проти стрілялок.. Але хлопці ж без того не можуть.. Якщо врахувати, що в ігри бавляться переважно підлітки, то все таки жорстокі нема чого плодити в мережі..

(<http://forum.lvivport.com>)

Výraz *стрілялка* označuje typ bojové počítačové hry, která je založena na střílení do pohybujících se objektů. Vznik tohoto výrazu je motivován základní činností, kterou hráč při hraní takové hry vykonává a tím je střílení. Dodáním sufixu - *лка* získává výraz domácí a přátelský charakter Díky použití tohoto sufixu získává tento výraz také velmi expresivní charakter, který je zakódován v samotném sufixu. Takovéto hry jsou obecně hráči považovány za nejméně důmyslné a pro jejich úspěšné zdolání není zapotřebí víc než

tupé opakování několika málo úkonů stále dokola. Přesto se jedná o hry velice rozšířené, zjevně pro svou nenáročnost. Stejně tak slovo *стрілялка* se vyskytuje ve slovníku hráčů počítačových her často.

ТЕЛЕВІЗОР 1) *poč.* Monitor; 2) Význam z počítačového žargonu pro toto slovo neuvádí žádný. Tento výraz uvádí ve významu: „скляний пивбар“

Výraz *телевізор* pro označení počítačového monitoru je dnes už zastaralý a mezi uživateli počítačů se již nepoužívá. Má silný ironický podtext a jako označení monitoru vyznívá posměšně. Vznikl přenesením významu na základě podobnosti mezi televizorem a monitorem. V počátcích osobní výpočetní techniky se místo monitoru běžně televizor používal. V dnešní době se s tím již nesetkáme. S použitím výrazu *телевізор* pro označení počítačového monitoru jsme se při prohledávání současných internetových diskusí nesetkali, domníváme se, že tento slangismus byl nahrazen cizojazyčnými výrazy, které znějí prestižněji například: *монік*, případně modifikacemi se silným zhrubělým odstínem, například: *моня*, *морда* atp.

УПС 1) *poč.* Zdroj nepřetržitého napájení, předchází výpadkům elektrického proudu; 1), 2) zvolání, citoslovce leknutí, obav a údiv nad vlastní chybou

*Напр.: Продам УПС PowerCom BNT- 600AP Black Pro гарантія
— 30у.о. тел. 8-050-978-18-68.*

- за 25\$ беру

(<http://vidido.ua/index.php>)

Abreviatura *УПС* označuje záložní zdroj elektrického napájení, který je aktivován v okamžiku výpadku proudu, které by mohlo závažně poškodit počítač nebo zapříčinit ztrátu neuložených dat. Oficiální obchodní název tohoto zařízení je Uninterruptible Power Source, odtud zkratka UPS. V ukrajinské počítačové terminologii je tento název přeložen z angličtiny jako *джерело безперебійного живлення* a prodává se pod zkratkou ДВЖ, která také slouží k jeho označení mezi uživateli. Domníváme se tedy, že výraz *УПС* nepatří mezi žargonizmy ani slangizmy, ale že je spisovným výrazem z oblasti počítačové terminologie.

ФЛОПАК 1) *poč.* Disketová jednotka; 2) *poč.* Disketa

Např.: Так звiсно флопак стара рiч в комп'ютерi але пояснiть менi що робити з комп'ютерами якi мають тi самi CdROM але вiн не пiдтримує старта загрузки з cdrom, i треба преставити той самий 98 чи Me? Що робити в таких випадках? ☹

(www.kovel.net.ua)

Могу дати флопак и двдюк в нагрузку 100\$

(http://vidido.ua)

Výraz *флопак* je uveden v obou slovnících, které jsme použili. V každém je uveden s trochu odlišným významem. Výraz vznikl zkrácením anglického výrazu *floppy disc* (pružný disk), který se používá pro označení diskety, nebo z výrazu *floppy disc drive* (disketová mechanika) a následným připojením domácí koncovky *-ак*. Přidáním této koncovky získal uvedený výraz familiární charakter. Vzhledem k tomu, že disketové mechaniky se již nepoužívají a diskety byly nahrazeny CD disky, vyskytuje se výraz *флопак* v internetových diskusích uživatelů výpočetní techniky jen zřídka.

Nám se podařilo nalézt jen kontext, ve kterém je slovo *флопак* použito ve významu disketová mechanika. Ve významu disketa jsme uvedený výraz nenašli.

ХАКАТИ 1) i 2) *poč.* Prolamovat (zdořávat) ochranu programu; 2) Kromě toho uvádí výraz i ve významech: opisovat, popisovat, odpisovat, rušit, oklamat někoho

*Напр.: Як і раніше, машина на ім'я" КІТТ (Knight Industries Three Thousand) є найдосконалішим автомобілем зі всіх будь-коли створених: у ній і суперкомп'ютер, здатний **хакати** будь-яку систему, і всю необхідну зброю.*

(<http://tachka.if.ua/>)

*- **Хакнули** форум фізфака..... ☺ Видели?*

*- И в чем именно **хак** заключается? Я что-то на превый взгляд ничего странного не заметил...*

*- Не можу зрозуміти, який толк **хакати** форум фізфака... Майкрософта сайт треба **хакати**, Пентагона чи "Bank of America"... А то було, мабуть, тільки тренування... ☺ Ось що було на форумі фізфаку, коли він був вночі **хакнутий**..... ☺*

*- Просто понти. З.І.: можу поспорити що **хакнули** із-за того що ІРВ фізфака був не патчиний ...*

(<http://koreika.ukrweb.net>)

*Сьогодні ломанули сайт rhp-fusion.co.uk. Після цього стали **хакати** всі інші сайти підтримки. Причина - расизм АВТОРІВ проект.*

(<http://forum.ua-admin.com>)

...в нас демократія. Я вважаю, що не можна **хакати** навіть сайти терористів.

- Знову наш кулхакер **хакнув** сайт Пентагону з Word'a ☹
(bo.net.ua)

Мояму другу (системному адміну однієї фірми) прийшло від провайдера попередження про відімкнення від Інтернету фірми, бо через них (троє з них) зінстальювали через діру в Win200) хтось пробував чи то **хакати** чи то сканувати який сервер (до речі навіть не український)

- На **хак** є різні погляди. Хтось вважає сканування портів спробою зламу, а хтось - ні. Нормативів практично 0.

(<http://misto.ridne.net>)

Výraz *хакати* je přejet z anglického výrazu *to hack* (rozsekat na kousky, rozřezat) a znamená proniknout do zabezpečeného programu, počítače, serveru atp. většinou za účelem způsobit majiteli škodu nebo získat utajené informace. Slovo *хакати* má sice původ v angličtině, ale pravopisem i flexí je plně asimilované v ukrajinském jazyce. Ukrajina má pro označení tohoto jevu v počítačové kriminalitě domácí výraz *зламувати*, ale výraz *хакати* je mezi uživateli počítačového jazyka mnohem rozšířenější a oblíbenější. Zároveň je u tohoto výrazu přítomna výrazná emocionálně-expressivní složka.

ХАКЕР 1) i 2) *поч.* Hacker, člověk, který se dokáže vládat do počítačového programu; 2) Kromě toho i vysoce kvalifikovaný programátor

Напř: Ні, ну зара **хакерів** як собак нерізаних... кожен ламак накачав софту **хакерського** і забавляється... а дійсно класних

хакерів небагато, професійних *хакерів* 😊 бо *хакерів-ламерів*
дофіга 😊

- *Хакери* - то одне, а ви обговорюєте крєкерів та дефейсерів.

- а че тут писать-то. из названий и так понятно че оно такое и как его зафигачить. кто не понимает - **хакером** никогда не станет. Вот

- А хто тут хоче стати **хакером**? Вся інформація - лише для ознайомлення 😊

- Зараз слово **хакер** вживають більше у сенсі - чувак, який нереально добре шарить у компі. Але це ще **нехакер**, ІМНО. **Хакер**, це як художник - можна знати методи - всякі **хацкерські** проги, протоколи, ітд, (вміти калякати пензликом) але не вміти реально щось ламанути, щось справді захищене, захищене чиймось хитрими і оригінальними (але звичайно недосконалими, як і все в цьому світі) розробками, а не захищене "супернадійними стандартними методами віноуз" - тобто, створити шедевр. От Мітнік - оце **хакер**, в нього талант, а просто модний сісадмін зовсім не обов'язково буде **хакером**.

(<http://bo.net.ua>)

Výraz *хакер* je podobně jako předchozí výraz přejatý z anglického výrazu *hacker* (počítačový pirát) a označuje člověka, který umí proniknout do zabezpečeného programu, počítače, serveru atp. většinou za účelem způsobit majiteli škodu nebo získat utajené informace. Výraz je v ukrajinštině úplně asimilovaný v ruskojazyčné podobě *хакер*, ale objevuje se i v ukrajinské transkripci *закер*, na rozdíl od předchozího výrazu *хакати*, které se v ukrajinské transkripci *закати* v uvedeném významu nevyskytuje.

ХВИСТ 1) *poč.* Kabel spojující „myš“ s počítačem; 2) Z počítačového žargonu pro toto slovo neuvádí žádný význam. Tento výraz uvádí ve významech: zloděj, který se provinil vůči spolupachatelům, sledování, tiché pozorování, akademická zadluženost

Výraz *xvict* pro označení kabelu spojujícího myš s počítačem vznikl na základě vnější podobnosti s myším ocáskem. Vzhledem k tomu, že jsme v internetových diskuzích nenašli ani jedinkrát výraz *xvict* použitý v tomto významu, domníváme se, že se tento výraz v jazyce uživatelů počítačů nepoužívá, nejspíše z nedostatku důvodů tento kabel pojmenovávat.

ЧАТИТИСЬ 1) i 2) *poč.* Dorozumívát se pomocí chatu

Напř.: *а я завів аську у 2001 році, щоб чатитись у Юзіку-1 через консольний клієнт (а в Юзіку-1 не було графічного інтерфейсу) тісq (здається) . Бо write і talk вже було юзати не модно.*

(bo.net.ua)

Чат вже є на сайті mag-info.pp.net.ua Не дуже видно, що магдалинівці горять баданням чатитись.

Крім того чат є у інтерфейсі електронної пошти. Можна чатитись з любим іншим, хто отримав поштову скриньку на нашому сайті. Ви все ще вважаєте, що нам потрібен чат?

(http://www.magdalynivka.dp.ua/)

як кльово шо в мітінг румі поставили ВайФай екセス поінт.. тепер на conference call'ax можна не просто дрімати, а бровзати нет і чатитись в асьці з телефона.. :))

(<http://randle-mcmurphy.livejournal.com/>)

*А активних було порівну, що в вайпресі що в ІРЦ. просто в ІРЦ народ сидів аби **чатитись** а не просто так понакидати купу смайлів чи то позачинатись до когось.*

(<http://cds.if.ua/forum/index.php>)

*Спробуй більше **чатитись** з іноземцями. Я англійську вивчив виключно в процесі спілкування, живого і віртуального.*

(<http://andriy-kulish.livejournal.com>)

*Не, я щітаю, що в GTalk є одна велика недопрацьовка: там не можна **чатитись** самому з собою. В асі можна, а в ттоку — ні. Я чесна щітаю, що це плоха. Скажіть хтось гуглу, хай виправлять цю ракаву ашипку, бо люди страждають...*

(<http://100vidsotkiv.livejournal.com>)

Výraz *чатитись* je přejat z anglického výrazu *to chat* (povídat, hovořit) ačkoli se jedná o psanou komunikaci. Je to výraz velice rozšířený, stejně, jako je rozšířena sama komunikace po chatu zejména mezi mladými lidmi. Ukrajinština tento výraz asimilovala, což je zřejmé podle pravopisu a flexe. V ukrajinštině neexistuje žádný spisovný místní výraz, kterým by se dalo slovo *чатитись* nahradit a který by vyjadřoval plně význam tohoto slova.

ЮЗАТИ 1) *roč.* Používat, užívat, využívat (co, čeho, něco), chápat se příležitosti; těžit z něčeho, těšit se čemu; 2) *roč.* využívat, používat, vyčerpávat, aplikovat, uplatňovat

*Напр.: які порти можна **юзати**?*

*- А нашо **юзати** smtp бітера, якщо можна використати мейлівський?*

(<http://forum.te.ua>)

Я чехол не юзаю. Якщо тобі дуже захочеться його юзати - тоді щось треба з тою пластиною на задній кришці поробит.

Забув написати вище - стандартну програмну клавіатуру взагалі неможливо юзати! Постав VGAKEY клавіатуру - заміна стандартної - от тоді буде супер!

(<http://center.lviv.ua>)

Юзати сервіси типу асі, застаріє ще не скоро, так як альтернативи нема. А скайп, який в мене блокує торрент (юзає його порт, відкритий саме під нього), взагалі юзати не можна, юзаю по одній причині, деякі люди не можуть собі поставити нічого іншого. А відео конференції... ну не знаю можливо і зручно, але мені геть не обов'язково дивитися на того, кому пояснюю, як юзати ту чи іншу функцію, чи як налаштувати CMS.

(<http://www.kovel.net.ua>)

Výraz *юзати* je přejat z anglického slovesa *to use* (používat, užívat). Do ukrajinštiny se tento výraz překládá jako *користувати*, což plně naplňuje i význam uvedeného slangizmu. Uživateli počítačového jazyka je výraz *юзати* před *користувати* upřednostňován kvůli své cizojazyčnosti a prestižnějšímu znění. Výraz je velice rozšířen v internetových diskusích.

ЮЗЕР 1) і 2) роč. Uživatel (osobního) počítače

Напр.: Наприклад у амінів статус "Адміністратор", у модерів - статус "Модератор", у простих юзерів статус змінюється у залежності від кількості повідомлень. Пропоную дати можливість юзерам самим обирати собі статус. Тобто, щоб не було анархії, ввести якісь критерії, по досягненню яких юзер

може звернутись до адміністрації з проханням про зміну статусу.

(<http://blackforum.net.ua>)

До речі, на рахунок "мертвих душ" - юзерів, що зареєструвалися не знати для чого... Як на мене є сенс юзера, що на протязі півроку чи року не написав жодного повідомлення... Просто люди забувають логіни/паролі, чи просто не мають бажання відвідувати форум...

(<http://forum.volodymyr.com.ua>)

Ще одне 😊 наприклад Вам треба надати юзеру `username` доступ до SVN по SSH без пароля. Тоді створіть на сервері з свн юзера `svn` (якщо нема такого). Тобто юзер `username` може без пароля конектитись до віддаленого свн-а, наприклад відразу з Екліпса.

(<http://linux.org.ua>)

твої слова - неможливо скачати бо він не працює хіба не очевидне пояснення - чистої води можна перекласти як - ти що тупа юзерка?

(www.gurto.net)

Вчора, близько 10-ї години вечора нашим спеціальним кореспондентом у ванній кімнаті означеної юзерки було помічено труси з великим написом на всі сідниці - *Be my Valentine!*

(<http://green-carrot.livejournal.com>)

Výraz юзер je přejat z anglického *user* (uživatel, abonent). V oblasti výpočetní techniky se tento slangizmus používá ve významu uživatele diskusního fóra, webových stránek, chatu, počítače nebo jiného zařízení, které s touto oblastí techniky souvisí. Ukrajinština má vlastní výraz, který postihuje celý význam výrazu юзер, a tím je slovo

користувач. Uživatelé počítačového jazyka však upřednostňují cizojazyčný výraz *юзер* pro jeho exotické a prestižní znění.

3.3 Závěr praktické části

Praktická část této diplomové práce měla pomocí dvou slovníků ukrajinského slangu a žargonu (Т. М. Кондратюк, Л. Ставицька)⁵⁶ představit vybrané lexikální jednotky patřící do jazyka uživatelů počítačových technologií. V praktické části jsme porovnávali výklady slovníkových hesel uvedených v námi zvolených slovnících. U většiny vybraných slovníků se oba výklady shodují, jen u výrazů *драїв а дрова* jsou uvedeny výklady různé. V prvním případě oba výklady odpovídají kontextům, které jsme našli prostřednictvím vyhledávacího algoritmu Google v současném jazyce uživatelů Internetu. V druhém případě, u výrazu *дрова*, byl příklad doložen pouze výskyt významu slovníku pod číslem 1). U výrazů, které jsme do výběru zařadili přesto, že jejich příslušnost k počítačovému jazyku byla uvedena pouze v jednom z použitých slovníků, zejména ve slovníku 1) byly důvody jejich neuvedení ve slovníku 2) různé. U mnoha hesel se jednalo o zastaralý výraz, který se již v jazyce uživatelů výpočetních technologií nevyskytuje, např. výrazy *хвіст, сервус, криса, квакату* a další. V tom případě pak můžeme vyvodit závěr, že pokud je slovník č. 2) neuvádí, reflektuje tak lépe současný stav jazyka než slovník 1), který obsahuje výrazy, které se pro označení počítačových reálií buď nepoužívají, nebo je jejich funkce v počítačovém jazyce přinejmenším sporná.

K dalším rozdílným interpretacím slovníkových hesel v obou slovnících docházelo, kdy slovník č. 1) uvádí význam z oblasti počítačového jazyka a slovník č. 2) uvádí význam podobný,

⁵⁶ Словник сучасного українського сленгу, Упорядник Т. М. Кондратюк Харків: 2006
а Ставицька, Леся: Український жаргон, словник, Київ: Критика, 2005

motivovaný stejným základem, ale jeho vztah ke světu výpočetní techniky neuvádí. Týká se to například výrazu *мізки* a *вертушка*. V tomto případě se zdá výklad slovníku č. 1) kompletnější a aktuálnější, jelikož tyto výrazy se prokazatelně v počítačovém jazyce používají.

Nečekaný závěr jsme museli vyvodit v případě hodnocení výkladu výrazu *вжикалка*, který je totožně vykládán oběma slovníky jako výraz z počítačového žargonu, přičemž nám se nepodařilo najít jediný jeho výskyt v současném jazyce uživatelů Internetu a výpočetních technologií, přestože zařízení, které označuje, se zdaleka nepřestalo používat. Jediným možným vysvětlením pro nás zůstává, že zdrojem čerpání lexiky pro vznik slovníků byl nejen živý jazyk, ale i nejrůznější více či méně odborné lingvistické práce z oblasti počítačového jazyka, ve kterých je tento výraz stále přetrvává a je uváděn bez ohledu na to, že se v praxi vůbec nepoužívá.

V obou slovnících se vyskytly i dva výrazy, které podle našeho hodnocení nepatří do snížené slovní zásoby počítačového žargonu či slangu, ale do moderní spisovné slovní zásoby ukrajinského jazyka a do oficiální počítačové terminologie. Jedná se o výrazy *муша* a *УПС*.

Při práci na praktické části jsme se také setkali s případem, kdy ve slovníku uvedený význam neodpovídal významu, ve kterém se slovo vyskytuje v současném počítačovém jazyce, např. výraz *авік*. Bohužel výklad, ke kterému jsme dospěli při praktickém výzkumu Internetu, není fixován ani jedním z námi použitých slovníků.

Shrnutím celé praktické části této diplomové práce mohou být následující závěry:

- 1) Výklady slovníkových hesel se v mnoha případech liší od skutečnosti, se kterou se můžeme setkat v současné době na Internetu, v prostředí živého počítačového jazyka.

- 2) Lexika uvedená ve slovnících je často zastaralá a v ojedinělých případech i nereflektuje skutečný výskyt výrazu v živém jazyce.
- 3) Oba slovníky, které jsme měli k dispozici, se počítačovým jazykem zabývají okrajově, přesto slovník č. 1 prokazatelně více, než slovník č. 2, mnohdy ale na úkor aktuálnosti výrazu.

Při průzkumu Internetu a jazyka používaného pro komunikaci v jeho prostředí jsme narazili na obrovské množství slangové a žargonové lexiky, která není zpracována ani slovníky ani odbornými studii týkajícími se počítačového jazyka. Podle nás je to dáno obrovským tempem, jakým se počítačový jazyk mění a rozvíjí. V každém případě by pokus o zpracování této současné lexiky za pomoci nejmodernějších a nejdokonalejších vyhledávacích algoritmů internetu mohl být námětem pro samostatný jazykový výzkum počítačového jazyka a práci, která by se svým charakterem i obsahem výrazně lišila od doposud existujících a mnohdy se opakujících prací s tímto tématem.

4. Závěr

Studiem substandartních jazyků na Ukrajině se jazykovědci zabývají již nejméně sto let. Jedná se o nejrůznější žargony, jakými jsou žargon vězeňský a zločinecký, studentský, vojenský atd. Počítačový jazyk je oproti uvedeným jazykům nový a stále se vyvíjí překotným způsobem. Jeho rychlý vývoj a změny, zapříčiněné technickým pokrokem a šířením výpočetní techniky, je zásadní překážkou v práci tvůrců slovníků a lingvistů, kteří se tímto jazykem zabývají. Tento fenomén je nejspíše i důvodem, proč neexistují žádné důkladné analýzy a výzkumy ukrajinského počítačového jazyka, které by byly postaveny na jeho aktuálním stavu. V lexikonu počítačového jazyka je i tak krátké období jako je jeden nebo dva roky leckdy „délkou života“ lexikální jednotky. Během této doby může výraz vzniknout, proniknout do slovníku uživatelů počítačů a stejně rychle zaniknout a být nahrazen jiným. Stále více výrazů z počítačového jazyka s výraznou expresivně-emocionální složkou, přechází k neutrální lexice a kromě slovníků se substandartní lexikou je fixují i nové slovníky spisovné ukrajinštiny. Tento fakt podporuje naše tvrzení, že počítačový jazyk současnosti je otevřenou dynamickou strukturou a ne uzavřeným jazykem skupiny profesionálních uživatelů výpočetní technologie.

V teoretické části této práce jsme shrnuli specifika počítačového jazyka, zejména jazyka Internetu a jeho komunikativní potenciál. Zaměřili jsme se na neformální uživatele. Jedním ze směrů naší práce bylo i zaměření na vliv pohlaví uživatele na charakter jeho promluvy v prostředí Internetu. Jak už bylo zmíněno, výzkum v této oblasti je do značné míry komplikován otevřeností média Internetu a vysokou mírou anonymity, která často vede i ke skrývání pravé identity uživatele.

V práci jsme představili tři klasifikace lexikonu počítačového jazyka. V kapitole o klasifikaci lexiky počítačového jazyka podle

původu výrazu jsme došli k závěru, že častěji užívané jsou výrazy anglojazyčného původu, které uživatelům počítačového jazyka znějí prestižněji. Pomocí domácích sufixů se cizojazyčné výrazy asimilují v ukrajinštině a získávají tak mnohdy silný expresivně-emocionální náboj. Výrazného expresivně-emocionálního charakteru nabývají některé výrazy z počítačového jazyka i v důsledku slootovorných postupů, jakými jsou zejména lexikálně sémantické (metaforizace, metonymizace), jazyková hra a jazykový kalambúr, jakožto procesy typické pro vznik lexiky žargonu a slangu obecně. Významným slootovorným postupem v lexikonu počítačového jazyka je abreviace. Zkratková slova jsou v internetové komunikaci a v počítačovém jazyce obecně velice oblíbená z důvodů jazykové ekonomie a také pro poměrně vysokou míru šifrování sdělení. Mnoho zkratkových výrazů, jak uvádíme v kapitole o slootovorných postupech, nahrazuje v internetové komunikaci dokonce celá větná sdělení. Zajímavým postupem, který je přímo charakteristický pro vznik lexikálních jednotek počítačového jazyka, je tzv. metoda fonetického následování, tj. záměrně chybně transkribovaného cizojazyčného originálu a tzv. mimikrie, kdy dochází ke ztotožnění takto chybně přejatého výrazu s domácí lexikální jednotkou, která má ve slovní zásobě spisovné ukrajinštiny jiný význam. Například linux → лінух apod. Dalším kritériem pro klasifikaci počítačové lexiky byla v naší práci její tematická organizace. Počítačovou lexiku jsme tak rozdělili na tři velké tematické skupiny, kterými jsou počítač a jeho přídatná zařízení, práce s počítačem a jeho přídatnými zařízeními a člověk, uživatel výpočetních či informačních technologií. Všimli jsme si velkých synonymních řad vytvářených k centrálním výrazům uvedených tematických skupin. Šíře synonymních řad k těmto centrálním výrazům je jevem, který nemá v jiných substandartních jazycích v ukrajinštině obdoby.

Vlivem prostředím Internetu se zásadním způsobem mění i podoba funkčních stylů spisovné ukrajinštiny. Texty se svým charakterem přizpůsobují otevřenému médiu Internetu a doznávají značných změn oproti tištěným médiím. Dalším úskalím Internetu a textů, které se v něm nacházejí je sporná míra jejich pravdivosti a platnosti. Některé texty nejsou aktualizovány, či je jejich pravdivostní hodnota snížena neodborností, nebo nepovolaností jejich autora. Internet je médium otevřené bez výjimek všem, bez ohledu na míru a kvalitu vzdělání a v neposlední řadě na záměr autora, s jakým text na Internetu publikuje.

V práci jsme se pokusili zaměřit také na to, do jaké míry ovlivňuje texty vznikající na internetu faktor pohlaví uživatele. Víme, že tzv. mužský typ jazyka se liší od ženského menší orientací na jazykovou normu a větší inklinací k hrubému, familiárnímu vyjadřování a obscénní lexice. Dospěli jsme k závěru, že Internetové prostředí smývá rozdíly v komunikačních stereotypech mezi muži a ženami a nastoluje nová pravidla jazykového chování. Buď tím, že se ženy přizpůsobí typově „mužskému“ jazyku a přijmou jeho pravidla a charakter, nebo se z typově mužského jazyka stane jazyk společný pro oba typy pohlaví.

Jsme si vědomi, že tato diplomová práce nepřináší komplexní analýzu lexikálního systému počítačového jazyka. Je spíše popisem specifik jeho formování a plnění funkcí jako sociálně - profesionální varianty ukrajinštiny.

5. Seznam použité literatury

Slovníky

Словник сучасного українського сленгу. Упорядник Т. М.

Кондратюк, Харків: 2006

Ставицька, Леся: Український жаргон, словник. Київ: Критика, 2005

Ukrajinsko-český, česko-ukrajinský slovník, LEDA 2008

Denis Sadoshenko, Computer Slang Dictionary (tm) version 1522,[on-line]. Dostupné z: [mirrors.smt.n.stavropol.ru/moshkow/koi/.../sleng2.txt]

Odborná literatura

Analysis of MMI Ukraine Media Research for 12 Cities in the Ukraine.

Internews Ukraine, Kyjev: 2001

БОК, Ф. К.: Структура общества и структура языка, *Новое в лингвистике*, Вып. VII. Социоллингвистика, Москва: 1975, s. 382 - 396

БУТОРИНА, Елена: А поговорить? Интернет как лингвистический феномен, [on-line]. Dostupné z: <<http://www.philology.ru>>

ЧЕМЕРКІН, С. Г.: Трансформації розмовного стилю в інтернет-комунікації. In *Мовознавство*, 2007, № 4-5

ДЯКОВ, А. И.: Причины интенсивного заимствования англицизмов в современном русском языке, In *Язык и культура*, Новосибирск: 2003, s. 35 - 43

ДОЦЕНКО, Т. И.: Влияние фактора «пол» на внутренний лексикон подростка. In *Русский язык сегодня: Активные процессы конца XX. века*, ред. Крысин, Л. П., Москва: 2003, s. 78 – 83

- ЕРОФЕЕВА, Т. И.: Социолект в стратификационном исполнении, In *Русский язык сегодня: Активные процессы конца XX. века*, ред. Крысын, Л. П., Москва: 2003, s. 85 – 91
- ФЕДОРІВ, М. Л.: *Про особливості комп'ютерного дискурсу*. Наукові записки. Том 22, част. I, 2003,[on-line]. Dostupné z: <<http://slang.od.ua>>
- ФЕДОРОВА, Л. Л.: Современное состояние молодежной речи: к определению жаргона, In *Русский язык сегодня: Активные процессы конца XX. века*, ред. Крысын, Л. П., Москва: 2003, s. 271 – 279
- HOFFMANNOVÁ, J.: Feministická lingvistika?, *Naše řeč*, R 78, č. 2, 1995, s. 57-60
- HOFFMANNOVÁ, Jana: *Ironický rozměr stylu internetové komunikace*. [on-line]. Dostupné z: <<http://ucjtk.ff.cuni/publikace/14-06/hoffmannova.htm>>
- КАРПІЛОВСЬКА, Євгенія: Тенденції розвитку сучасного українського лексикону: чинники стабілізації інновацій, *Українська мова*, 2007. № 4, s. 3 - 15; 2008. № 1.
- OSTARČUK, O. O.:Komunikativnyj potencial movy: Ukrajinska mova v interneti. In *Ucrainica : současná ukrajinistika, problémy jazyka, literatury a kultury*, Olomouc: 2004
- ПАРТАЧ, Наталя: Жаргон наш солов'їний. *Дзеркало тижня*, № 29 (608) 29 липня - 4 серпня 2006
- СИРОТИНА, О. Б.: Русский язык в разных типах речевых культур, In *Русский язык сегодня: Активные процессы конца XX. века*, ред. Крысын, Л. П., Москва: 2003, s. 271 – 279
- СКЛЯРЕВСАЯ, Г. Н.: *Слово в меняющемся мире: русский язык начала XXI столетия*, 2001,[on-line]. Dostupné z: <<http://www.philology.ru>>

- СТРЕЛЬБИЦЬКА, Люба: *Интернет як полігон розвитку природної мови.*, Київ: Національний університет «Кієво-Могилянська академія», 2005,[on-line]. Dostupné z: <<http://lp.edu.ua>>
- ТРОФИМОВА, Г. Н.: *Кто такой сетевой онлайн?*, 2005 , [on-line]. Dostupné z: <<http://www.philology.ru>>
- ТРОФИМОВА, Г. Н.: *От писюка слышу*, 2005 , [on-line]. Dostupné z: <<http://www.philology.ru>>
- ТРОФИМОВА, Г. Н.: *Заходите в наш портал*, 2005 , [on-line]. Dostupné z: <<http://www.philology.ru>>
- ВИНОГРАДОВА, Т. Ю.: Компьютерный сленг и литературный язык: Проблемы конкуренции. *Исследования по славянским языкам.* № 6. Сеул: 2001, s. 203 - 201
- ВИНОГРАДОВА, Т. Ю.: Компьютерный жаргон в аспекте гендер-лингвистических исследований. *Исследования по славянским языкам.* № 7. Сеул: 2002, s. 111 - 124
- ВИНОГРАДОВА, Т. Ю.: Специфика общения в интернете. *Русская и сопоставительная филология: Лингвокультурологический аспект*, Казань: 2004, s. 63 – 67
- ЗЕМСКАЯ, Е. А.: Русский язык „в чужой одежде“: e-mail как средство транскрипции и инструмент лингвистического анализа, [on-line]. Dostupné z: <<http://www.philology.ru>>
- ZEMSKAJA, A. I.: *Russkyj jazyk konca XX stoletija.* Moskva: 2000